

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

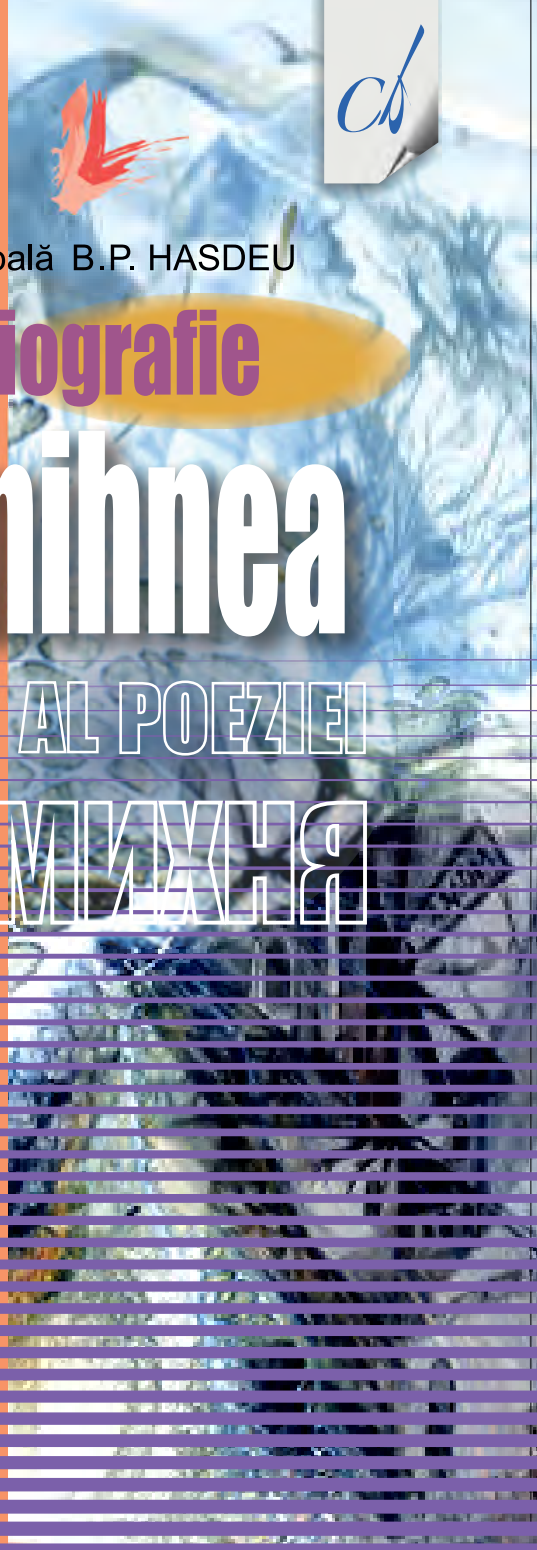
Biobibliografie

paul mihnea

MAESTRU AL POEZIEI

ПАУЛ МИХНЕА

МАСТЕР ПОЭЗИИ
биоблиграфия

PAUL MIHNEA – MAESTRU AL POEZIEI

ПАУЛ МИХНЯ – МАСТЕР ПОЭЗИИ

Colecția *Bibliographica*

Colecția *Bibliographica* a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” include cercetări bibliografice fundamentale ca monografii bibliografice, bibliografii tematice sau selective consacrate unor subiecte de interes comunitar sau cultural; de valorificare a colecțiilor BM; de prezență a unui subiect în colecțiile marilor biblioteci din RM; a subiectelor prioritare precum: *Chișinăul, dinastia Hasdeu, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”* (imagine, prezență în presa scrisă și on-line, inovație, colecții, autografe, dedicații) sau biobibliografii despre viața și activitatea unor personalități ale științei, culturii, literaturii și artei bazate pe studii și cercetări realizate de angajații-cercetători ai BM.

Pentru o sistematizare a aparițiilor editoriale, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a constituit și alte colecții prin care se vor pune la dispoziție elaborări, sinteze, descoperiri inteligente și esențiale pentru bibliotecari, precum: *Antologii, BiblioEseu, Chișinăuiana, Colecția de buzunar, Dialoguri, Inedite, Exegeze literare, Professional.*

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU

calea ta spre cunoaștere!

Biblioteca „Ițic Mangher”

**PAUL MIHNEA –
MAESTRU AL POEZIEI**

Biobibliografie

**ПАУЛ МИХНЯ –
МАСТЕР ПОЭЗИИ**

Биобиблиография

Chișinău
2023

CZU 016:[821.135.1(478).09+929]=135.1=161.1

Lucrarea este editată cu suportul financiar al Primăriei Municipiului Chișinău, sub egida Direcției generale cultură și patrimoniu cultural a Consiliului Municipal Chișinău.

Aprobat de Consiliul științific-editorial al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, proces-verbal nr. 2 din 23 martie 2023.

Ediție îngrijită de dr. Mariana Harjevschi

Coordonator de ediție: Anna Bațmanova

Alcătuitor: Tatiana Ischimji

Editor și redactor: Ivan Pilchin

Redactare bibliografică: Irina Osovski

Copertă: Valeriu Herța

Tehnoredactare: Ion Vârlan

Pe copertă: tablou de Clara Mihnea (detaliu).

DESCRIEREA CIP a CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Paul Mihnea – maestru al poeziei : Biobibliografie = Паул Михня – мастер поэзии : Биобиблиография / Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Biblioteca Evreiască „Ițic Mangher” ; alcătuitor: Tatiana Ischimji ; ediție îngrijită de Mariana Harjevschi ; coordonator de ediție: Anna Bațmanova ; redactare bibliografică: Irina Osovski. – Chișinău : [S. n.], 2023 (Bons Offices). – 79 p. : fot., il. – (Colecția „Bibliographica”, ISBN 978-9975-134-81-1).

Texte : lb. rom., rusă. – Editat cu suportul financiar al Primăriei municipiului Chișinău. – [100] ex.

ISBN 978-9975-3646-2-1.

016:[821.135.1(478).09+929]=135.1=161.1

P 45

Prezentul volum este pus la dispoziție prin Licența Atribuire – Necomercial – Distribuie în Condiții Identice 4.0 Internațional (CC BY-NC-SA 4.0)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ro>

© Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2023

George S. Lewis

CUPRINS / СОДЕРЖАНИЕ

Către cititor	9
От составителя	10
Paul MIHNEA. <i>Sonete din volumul „Coroană de coroane”</i>	
[Mă naște fiecare ochi de stea]	12
[Mă paște moartea-n fiecare floare].	12
[Mă cruță, Doamne, fulgerul ce moare]	13
Встреча с собой (<i>перевод К. Ковальджи</i>)	14
Biografia poetului	15
Биография поэта	18
Studii și aprecieri / Исследования и отзывы	21
Mihai CIMPOI	21
L. I. CURUCI	21
Mihail DOLGAN	22
Eugen LUNGU	23
Traian VASILCĂU. <i>N-am putut să ni scriu</i>	23
Кирил КОВАЛЬДЖИ	32
Симона ТЕШЛЕР. <i>Поэт чистой воды – Паул Михня</i>	32
Opere / Сочинения	37
Cărți / Книги	37
Versuri în culegeri și antologii / Стихи в сборниках и антологиях.	38
Versuri în ediții periodice / Стихи в периодических изданиях.	40
Paul Mihnea – traducător / Паул Михня – переводчик	46
Publicații despre Paul Mihnea / Публикации о Пауле Михне	47
Indexuri auxiliare/ Вспомогательные указатели	54
Index de nume / Именной указатель	54
Index cronologic / Хронологический указатель.	55
Index de publicații periodice / Указатель периодических изданий	55
Index de versuri / Указатель стихов	56
Lista resurselor electronice consultate /	
Список электронных источников	60

Versuri și proză dedicate lui Paul Mihnea /

Стихи и проза, посвященные Паулу Михне	61
Traian VASILCĂU. <i>Dor de Paul Mihnea</i>	61
<i>Ce bucurie e-n inima teă</i>	63
Борис МИХНЯ. <i>Единственный выход – остаться поэтом</i>	63
Кирилл ФРОЛОВ. <i>Прогулка</i>	68
File de album / Страницы из альбома	71

CĂTRE CITITOR

Prezenta biobibliografie este dedicată poetului și traducătorului basarabean Paul Mihnea, autor al „coroanei de coroane” a sonetului, cu ocazia aniversării, în 2021, a 100 de ani de la naștere. Lucrarea oferă o vastă informație despre viața și opera poetului, prezintă aprecierile unor critici literari și poeți cunoscuți din Republica Moldova.

Volumul este structurat în următoarele capitole: *Biografia poetului, Studii și aprecieri, Opere, Publicații despre Paul Mihnea, Indexuri auxiliare, Versuri și proză dedicate lui Paul Mihnea, File de album.*

Capitolul *Opere* cuprinde operele poetului publicate în volum, în culegeri și antologii, în ediții periodice. Descrierile bibliografice sunt aranjate în ordinea alfabetică.

Lucrarea cuprinde 206 de surse bibliografice, selectarea cărora a fost încheiată la 31 decembrie 2021.

Materialul informativ a fost selectat din publicațiile bibliografice: *Cărțile Moldovei Sovietice* (1956-1985), *Cronica presei RSSM* (1956-1989), *Bibliografia Națională a Moldovei* (1999-2021), *Calendarul Național* (1991, 2001, 2011, 2021), din ediții periodice care nu au fost incluse în *Bibliografia Națională a Moldovei*, dar și din Internet.

Lucrările apărute în limba română cu caractere chirilice (până în 1989) au fost transcrise cu caractere latine.

Descrierea bibliografică a fost realizată în baza STAS 7.1. – 2003 *Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică. Cerințe și reguli generale de alcătuire*. Abrevierile cuvintelor s-au făcut conform SM SR ISO 832 : 2005 *Reguli pentru abrevierile termenilor bibliografici*.

Pentru a facilita utilizarea biobibliografiei, au fost alcătuite: *Index de nume, Index cronologic, Index de ediții periodice, Index de resurse electronice.*

Biobibliografia este destinată cercetătorilor, studenților și liceenilor, tuturor celor interesați de viața și opera poetului, sonetistului, traducătorului Paul Mihnea.

ОТ СОСТАВИТЕЛЯ

Биобиблиография посвящена известному молдавскому поэту, автору «венка венков» сонетов, переводчику Паулу Михне, 100-летний юбилей которого отмечался в 2021 году. В ней наиболее полно отражены жизнь и творчество поэта, приводятся высказывания известных литературных критиков и поэтов Молдовы.

Биобиблиография включает следующие разделы: *Биография поэта, Исследования и отзывы, Сочинения, Публикации о Пауле Михне, Вспомогательные указатели, Стихи и проза, посвященные Паулу Михне, Страницы из альбома.*

Раздел *Сочинения* содержит произведения поэта, изданные в книжном варианте; произведения, включенные в сборники и антологии; произведения, опубликованные в периодических изданиях. Библиографические описания документов расположены в алфавитном порядке.

Биобиблиография включает 206 библиографических источников, отбор которых окончен 31 декабря 2021 года.

Поиск документов осуществлялся в следующих библиографических источниках: *Cărțile Moldovei Sovietice* (1956-1985), *Cronica presei RSSM* (1956-1989), *Bibliografia Națională a Moldovei* (1999-2021), *Calendarul Național* (1991, 2001, 2011, 2021), в периодических изданиях, не включенных в *Bibliografia Națională a Moldovei*, а также в интернет-ресурсах.

Произведения и публикации, опубликованные на румынском языке кириллическим шрифтом (до 1989 года), транслитерированы в латинский шрифт.

Библиографические описания составлены в соответствии со стандартом STAS 7.1. – 2003 *Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică. Cerințe și reguli generale de alcătuire*. Сокращения слов даны в соответствии со стандартом SM SR ISO 832 : 2005 *Reguli pentru abrevierile termenilor bibliografici*.

Для удобства пользования биобиблиографией, составлены вспомогательные указатели: именной, хронологический, периодических изданий, электронных ресурсов.

Данная работа предназначена исследователям, студентам и учащимся, а также тем, кто интересуется творчеством поэта Паула Михни.

PAUL MIHNEA
Sonete din volumul „Coroană de coroane” (1992)

Mă naște fiecare ochi de stea,
ce iată mă descoperă pe mine,
cum aş descoperi și eu cu bine
o nouă stea în ceruri: o mărgea...

Și tot descoperit de nu știu cine,
de-ochioasa firmamentului rețea,
mă nasc și mă tot nasc, și viața mea
e doar o renăscare fără fine...

Și iată dau în floare iar și iar,
și totdeauna-n floare, în zadar
mă paște moartea-n fiecare floare.

Mă paște moartea-n fiecare floare
pe care-s gata stea să o adopt,
deși obrazul fructului răscopt
de-acuma îmi transpare și mă doare.

Mă paște moartea, vai, în câte opt,
sub o așa risipă de splendoare,
încât mă-ntreb de nu-s de-acuma oare
eu însumi fructul ei, de-acuma copt...

Dar înșiși fructul ei e un zălog
de nouă înflorire, cu un stog
nocturn ce-ascunde holda viitoare.

Și stogul cela-s eu, furtunii-n drum.
Și nu din întâmplare, nu știu cum,
mă cruță, Doamne, fulgerul ce moare.

Mă cruță, Doamne, fulgerul ce moare,
și-au nu de dragul cântecului meu,
coborător, oricum, de la Orfeu,
jertfindu-se, mă cruță cu ardoare?..

Și de i-s grele clipele și-i greu
să arzi de viu ca steaua căzătoare,
nu sunt nici ale mele mai ușoare:
de-o viață, Doamne, ard de viu și eu.

Și eu. În felul meu, sunt fulger, Doamne,
Perpetuat în toiul unei toamne
c-un cer de lut și-un sol de peruzea.

Și cum de atâta toamnă să mă scutur,
când flacăra mă mistui și când – flutur –
mă place fiecare fulg de nea?

Встреча с собой

Я не был? Был всегда и всюду.
Землей был, небом и не чудом,
а просто лесом и луною,
видением и тишиною.

И если час назад незванный
я в мир явился, безымянный,
то это попросту от жажды
себя увидеть хоть однажды.

Не буду? Завтра тоже буду.
Нет, не уйду, вернусь – не чудом –
в хлеба, и радуго, и ливень,
в раскат громов неторопливых,
в мечту раскованную, в песню,
чтоб для других опять воскреснуть:
– Мы узнаем тебя. Ты – слово,
гроза, заря, земля, основа.

Перевел Кирилл Ковальджи

BIOGRAFIA POETULUI

PAUL MIHNEA (numele adevărat – Pinhas Șilman) s-a născut la 22 iulie 1921 în orașelul Briceni din nordul Basarabiei (actualmente – centrul raional Briceni, Republica Moldova), în familia farmacistului Boruh Șilman (1890?-1943?) și Haia Șilman, născută Rozențveig (1898?-1944?). A fost cel mai mare copil din familie. Fratele său mai mic Abram-Gherș (Grigori) Șilman s-a născut cu 6 ani mai târziu (1927-1995).

A absolvit gimnaziul românesc din Cernăuți și tot acolo, în 1940, la Editura „Nord”, sub pseudonimul „Discipol Mihnea”, a apărut prima sa plachetă de versuri *Preludiu*, cu o prefață semnată de poetul și prozatorul Mircea Străinul (1910-1945). Poezia *Amurguri* din acest volum a fost tradusă în germană de poeta Selma Meerbaum-Eisinger (a fost inclusă în culegerea sa postumă de poezii și traduceri *Blütenlese*).

În 1940, Paul Mihnea s-a întors la părinții săi, la Briceni, unde familia sa a fost prinsă de război. La începutul celui de-Al Doilea Război Mondial, împreună cu tatăl său și fratele mai mic Abram, a fost evacuat în raionul Narimanov din regiunea Astrahan, ulterior – la Orenburg. Membrii familiei rămași la Briceni au fost deportați și au murit în ghetoul din Transnistria. Încă din anii războiului, poetul suferea de tuberculoză pulmonară cu exacerbări frecvente, ceea ce a dus la invaliditatea sa.

În 1945, poetul a revenit la Chișinău împreună cu soția sa Roza Andreevna Melentieva (1924-2004), singura și iubită fiică a comandantului orașului Orenburg. Roza Andreevna a lucrat la școală în calitate de profesoară de limba și literatura rusă, a scris versuri. Au crescut trei copii: fiul Boris (n. 1946) și două fiice – Clarisa (n. 1950) și Ecaterina (1951-1972).

Soarta copiilor a fost diferită. Ecaterina s-a stins în anul 1972. Memoriei ei a fost dedicată cartea *Hingher și demiurg*.

Ceilalți doi copii, precum și nepoții, au cuprins profesii creative. Boris este poet, actor, regizor; din 1971, activează la Teatrul Dramatic Academic Regional din orașul Tver. De asemenea, a

pus în scenă o serie de spectacole în teatrele din Ufa, Miciurinsk, Chișinău. Este autorul culegerii de versuri *Iluminat de eclipsă* (Tver, 1990). Boris are doi fii. Cel mai mare, Sviatoslav, este absolvent al Facultății de Istorie a Universității de Stat din Tver; din 1994, activează în calitate de jurnalist; este autorul mai multor cărți despre istoria regiunii Tver și a două culegeri de versuri – *Невидимые дни* („Zile invizibile”, 2002) și *Отступление в небо* („Retragere în ceruri”, 2011). Mezinul, Mihail, studiază limba franceză.

Clarisa (Lara) este pictor și pedagog. A absolvit Colegiul de Artă din Tver „A.G. Venețianov”. Soțul ei, pictorul Alexandr Frolov (a decedat în 1997, la vârsta de patruzeci de ani), a ilustrat cărțile lui Paul Mihnea în tehnica gravurii. Lara și Sașa au doi copii: Kiril – doctor în filologie, scriitor, traducător; fiica Elena a absolvit aceeași școală ca și mama sa și, în plus, Academia de Literatură și Cultură Slavă.

În 1951, a fost publicată cea de-a doua culegere de versuri ale lui Paul Mihnea – *Bat miezul veacului curanții*.

În 1947, poetul a fost primit în Uniunea Scriitorilor din RSS Moldovenească.

După publicarea culegerii *Lumina ochilor mei* (1957), la propunerea poetului Andrei Lupan, Paul Mihnea a fost exclus din rândul Uniunii Scriitorilor RSS Moldovenești, însă doi ani mai târziu, cu sprijinul scriitorului Kiril Kovaldji, a fost restabilit.

În anii următori au văzut lumina tiparului culegerile poetice *Orga codrului* (1966), *Galerie cu autoportret* (1968), *Hingher și demiurg* (1973), *Grădinar* (1980), *Coroană de coroane* (1992) ș.a. Câteva cărți au fost traduse în limba rusă: *Прелюдия* (1966), *Встреча с собой* (1975), *Садовник, или Возмездие зеркал* (1988).

A fost un traducător iscusit. I-a tradus din franceză pe Paul Valéry (*Vrăji*, 1979) și pe Paul Verlaine (1985); din germană – pe Rainer Maria Rilke (*Elegiile din Duino*, 1977); din latină – pe Vergiliu (*Bucolice*, 1970) și pe Ovidiu (*Elegii din exil*, 1972); din rusă – pe Mihail Lermontov, Nikolai Nekrasov, Alexandr Blok, A.S. Pușkin, care au apărut în ediții aparte.

Opera lui Paul Mihnea a fost tradusă în limba rusă de Novella Matveeva, David Samoilov, Kiril Kovaldji, Rimma Kazakova, fiul poetului Boris Mihnea ș.a. Versurile lui Paul Mihnea au fost traduse în limbile azeră, tătară, ucraineană, lituaniană și în alte limbi ale popoarelor URSS.

În 1993, i-a fost conferit titlul onorific „Maestru al Literaturii”.

Paul Mihnea s-a stins din viață la 31 august 1994.

Moștenirea lui Paul Mihnea include un număr mare de poezii și poeme inedite, scrise în anii '80, precum și un ciclu de aproximativ o sută de catrene în limba franceză.

БИОГРАФИЯ ПОЭТА

ПАУЛ БОРУХОВИЧ МИХНЯ (настоящие имя и фамилия – Пинхас Борухович Шильман) родился 22 июля 1921 года в местечке Бричаны на севере Бессарабии (сегодня – районный центр Бричень, Республика Молдова) в семье аптекаря Боруха Шильмана (1890?-1943?) и Хаи Янкелевны Шильман, урожденной Розенцвейг (1898?-1944?). В семье он был старшим ребенком. Младший брат Абрам-Герш (Григорий) Шильман родился через 6 лет (1927-1995).

Окончил румынскую гимназию в Черновцах и там же, в 1940 году, в издательстве «Nord» под псевдонимом «Discipol Mihnea» (Дисчипол Михня – «Ученик Михня») вышла его первая книга стихотворений *Preludiu* («Прелюдия»), с предисловием поэта и прозаика Мирчи Стрейнула (1910-1945). Стихотворение *Сумерки* из этого сборника перевела на немецкий язык поэтесса Зельма Меербаум-Айзингер (оно вошло в посмертный сборник ее стихов и переводов *Blütenlese*).

В 1940 году Паул Михня вернулся к родителям в Бричаны, где его семью застала война. В начале Второй мировой войны, вместе с отцом и младшим братом Абрамом, он был эвакуирован в Наримановский район Астраханской области, позже оттуда – в Оренбург. Оставшиеся в Бричанах члены семьи были депортированы и погибли в гетто Транснистрии. С военных лет сам поэт страдал легочным туберкулезом с частыми обострениями, которые привели к его фактической инвалидности.

В 1945 году поэт вернулся в Кишинев уже с женой – Розой Андреевной Мелентьевой (1924-2004), единственной и любимой дочкой коменданта Оренбурга. Роза Андреевна работала в школе преподавателем русского языка и литературы, писала стихи. Воспитывали троих детей: сына Бориса (р. 1946) и двух дочерей – Кларису (р. 1950) и Екатерину (1951-1972).

Судьбы их детей сложились по-разному. Катя, умерла в 1972 году. Ее памяти посвящена книга *Хингер ши дем-ург*. Двое других детей, а также внуки – люди творческих профессий.

Борис – поэт, актер, режиссер. С 1971 года работает в Тверском областном академическом театре драмы. Поставил ряд спектаклей в театрах Уфы, Мичуринска, Кишинева. Автор поэтического сборника *Освещенный затмением* (Тверь, 1990). У Бориса два сына. Старший, Святослав, окончил исторический факультет Тверского государственного университета; с 1994 года работает журналистом; автор нескольких книг по истории Тверского края и двух сборников стихов – *Невидимые дни* (2002) и *Отступление в небо* (2011). Младший, Михаил, изучает французский язык.

Клариса (Лара) – художник, педагог. Окончила Тверское художественное училище им. А. Г. Венецианова. Муж ее, Александр Фролов – художник, оформлял книги Паула Михни в технике офорта. Погиб в 1997 году в возрасте сорока лет. У Лары и Саши двое детей. Сын Кирилл – кандидат филологических наук, писатель, переводчик. Дочь Елена окончила то же художественное училище, что и ее мать, а также Академию славянской письменности и культуры (искусствоведческий факультет).

В 1951 году вышел второй поэтический сборник Паула Михни – *Bat miezul veacului curanții* («Бьют куранты середину века»).

В 1947 году он был принят в члены Союза писателей Молдавской ССР.

После издания сборника *Lumina ochilor mei* («Свет моих очей», 1957), по предложению поэта Андрея Лупана, Паул Михня был исключен из Союза писателей Молдавской ССР, однако через два года, при поддержке писателя Кирилла Ковальджи, был восстановлен.

В последующие годы вышли поэтические сборники *Orga codrului* («Орган леса», 1966), *Galerie cu autoportret* («Галерея

с автопортретом», 1968), *Hingher și demiurg* («Живодед и творец», 1973), *Grădinar* («Садовник», 1980), *Coroană de coroane* («Венок венков», 1992) и другие. В переводах на русский язык выходили книги *Прелюдия* (1966), *Встреча с собой* (1975) и *Садовник, или Возмездие зеркал* (1988).

В переводах П. Михни отдельными изданиями на румынском языке вышли стихотворения Райнера Мариа Рильке (*Дуинские элегии*, 1977), Поля Валери (1979), Поля Верлена (1985), М. Ю. Лермонтова, Н. А. Некрасова, А. С. Пушкина, А. А. Блока, *Буколики* Вергилия (1970), *Скорбные элегии* Овидия (1972) и других.

На русский язык Паула Михню переводили Новелла Матвеева, Давид Самойлов, Кирилл Ковальджи, Римма Казакова, сын поэта Борис Михня и другие. Стихотворения Паула Михни переводились на азербайджанский, татарский, украинский, литовский и другие языки народов СССР.

В 1993 году поэту и переводчику Паулу Михне было присвоено почетное звание «Maestru al Literaturii» («Мастер литературы») Республики Молдова.

Поэт Паул Михня ушел из жизни 31 августа 1994 года.

Наследие Паула Михни включает большое количество неопубликованных стихотворений и поэм, написанных в 1980-е годы, а также цикл из примерно сотни четверостиший на французском языке.

STUDII ȘI APRECIERI ИССЛЕДОВАНИЯ И ОТЗЫВЫ

Paul Mihnea este un grădinar-geometru, un *poeta faber* care construiește ecuații intelectuale sub semnul logicii raționaliste și care are o propensiune spre impresii auditive și vizuale (în acest sens, mulți dintre compozitori și pictori îi sunt surse de inspirație). O coroană de sonete nu era deci o dificultate prea mare pentru un asemenea meșter iscusit de interaltoiuri. Debutând cu versuri ușor afectate de note gândiriste și simbolist-autohtone, dar având halouri de seninătate muzicală, poetul nu a deviat decât mânat de circumstanțe de la formula intelectualistă, hermetică, glacială (este depistabilă la el o lucrare industriosoasă, de turbină generatoare de lumină rece, a intelectului), superior-valerystă.

Mihai CIMPOI

Dintre toți poeții noștri contemporani Paul Mihnea a scris cele mai multe sonete. Numărul lor ajunge până la 100. Poetul abordează două teme principale: dragostea și problemele creației...

P. Mihnea cunoaște bine „secretul” sonetului. El știe să „frământa” tema până în amănunte, să-i imprime încordare, să o treacă prin opoziții, să senzualizeze gândul poetic. Toate acestea sunt evidente în cele mai bune sonete ale lui...

Una din particularitățile poeticii sonetice ale lui Mihnea este transformarea calitativă a sensului în procesul tratării ideii, legătura indisolubilă dintre fenomenele lumii reale, chiar dintre fenomene opuse. În sonetele lui vom observa de multe ori, cum un fenomen se transformă în altul sau devine antipodul lui...

La Mihnea se resimte într-o anumită măsură influența triadei filozofice, despre care scria J. Becher, numai că repartizarea în teză – antiteză – sinteză nu se rezolvă în ordinea succedării strofelor, ci în însăși imagistica sonetului.

Sonetele erotice sunt cu mult mai reușite decât cele cu tematica consacrate problemelor artei. Ele câștigă prin forța emotivă și patosul exprimării. Sentimentul poetului este complex și încearcă să cuprindă ipostaze diferite: iubita din tinerețe care îi răsare tot mai des în amintire și iubita actuală, devenită soție. De multe ori ele apar împreună, în același sonet și atunci poezia palpită de dramatism...

În grupul de sonete consacrat problemelor creației Mihnea e mai raționalist – pasiunea, încordarea și dinamicitatea, inerente sonetului, dispar...

În sonetele lui Mihnea se mișcă „crescendo”, fără opriri și opoziții, așa cum procedează Eminescu în sonetele sale satirice. De altfel, Mihnea îi este fidel în multe maestrului său, pe care-l pomenește de multe ori în poeziile sale.

L. I. CURUCI

Versurile cele mai emoționante și mai veridice, mai pline de substanță umană și de fior estetic sunt acelea care se alimentează din filonul autobiografic, din propriile amintiri, din experiența și trăirile lui nemijlocite. Întreaga biografie a poetului, cu bucuriile și amărăciunile ei, cu frământul existențial și cu dramele încercate – de la casa părintească din Briceni și până la trăirea dureroasă a dispariției fiicei, de la prima dragoste și imaginea acelei femei ideale de neuitat până la solitudinea friguroasă a senectuții, – este „topită” cu multă „ardere” și rafinament artistic în ampla-i creație lirică.

...Paul Mihnea este un maestro consacrat al sonetului și al sonetului-cunună – cea mai complexă și mai dificilă formă fixă de versificație. În genere, sonetul reprezintă pentru orice poet o piatră de încercare dintre cele mai serioase în ceea ce privește capacitățile sale de imaginație și invenție, de măiestrie și ingeniozitate prozodică. O piatră de încercare în a spune gânduri multe și frumoase în cuvinte puține și armonioase, în a îmbina lirismul cu meditația filozofică, generalizarea artistică cu poanta sau cu formularea

sentențioasă, în a respecta cu strictețe cerințele canonice ale speciei. Pentru P. Mihnea sonetul nu este o simplă experiență, un simplu exercițiu, ci o necesitate organică a talantului său, o modalitate eficace de a se exprima pe sine și a exprima trăirile intime ale apropelului în mod organic, laconic, măiestrit.

Mihail DOLGAN

Versul său pică azi testul polivalențelor și ambiguităților moderniste, cum îi definea scrisul critica noastră academică. Excesiv de clar și fără urmă de ambiguități, uneori de un prozaism terestru care insultă modernitatea, Paul Mihnea se detașează de tradiționaliști doar prin natura livresc-intelectuală a conținuturilor poetice.

...Paul Mihnea se detașează net de zgomotoasa ceată a ruralilor, înscriindu-se în micul, dar selectul club al cetățenilor... Livrescul, faptul de cultură, limbajul neologic, subiectele cu substrat filozofic imprimă o imagine aparte poeziei sale. Deși se declara undeva „beat de viață și de vise”, lirica sa e, de multe ori, alimentată de nume și de fapte de cultură din întreaga istorie a artei: Beethoven, Strauss, Cehov, Van Gogh, Modigliani, Labiș, Maiakovski, Eminescu, Rockwell Kent ș.a. Mihnea își alege frecvent drept subiect poetic un fenomen sau o operă de artă.

Eugen LUNGU

N-AM PUTUT SĂ NU Scriu

Traian VASILCĂU

La început a fost ideea.

Ideea inaugurării unei rubrici, care ar readuce în actualitate, rînd pe rînd, nume și personalități cîndva semnificative în artă și literatură, iar azi mai mult decît uitate, deși în pofida tuturor relelor acești oameni continuă să activeze în umbra tăcerii și-n liniștea unor odăi mirosind a tîrziu, opera și viața lor fiind replică unui

cotidian nimicitor de valori, un cer de uitare, și chiar mai grav, însemnând nepăsarea totală a lucrurilor. Lucru clasic la români, de la origini pînă în prezent.

Am ținut să fie inaugurată rubrica respectivă cu un poet, membru al Uniunii Scriitorilor, care mai e și un prodigios traducător din poezia universală.

Înainte de a-l vizita la domiciliu m-am întrebat ce cunosc despre soarta și opera literară a acestui scriitor și mi-am dat seama că-l cunosc din doar două volume de versuri salvate din lutăria satului meu. *Galerie cu autoportret* și *Grădinar* sunt titlurile despre care am scris, cît despre soarta și tăcerea poetului aproape că nu avusem știre.

Născut la 22 iunie 1921, în Briceni, poetul Paul Mihnea își face studiile la Liceul din Cernăuți. În anii de studii scrie versuri, iar în 1940, la 19 ani, îi apare prima plachetă, numită *Preludiu*, sub numele Discipol Mihnea, cuprinzînd poeme scrise pînă la 17 ani. Urmează *Bat miezul veacului curanții* (1951), *Lumina ochilor mei* (1957), *Orga codrului* (1966), *Preludia* (ediție moscovită) (1966), *Galerie cu autoportret* (1968), *Hingher și Demiurg* (1973), *Vstrecea s soboi* (1975), *Grădinar* (1980), *Sadovnik, ili vozmezdie zerkal* (1988). E mult, e puțin? Din 1980 poetul nu a mai apărut cu nici o carte nouă, versurile din *Grădinar* fiind scrise pînă la 1974, el mai avînd pregătite patru volume inedite, care, din păcate, nu sunt solicitate, iar editorii l-au și trecut, se pare, la capitolul Postum.

Are pregătite importante traduceri din Virgiliu, Ovidiu, Verlaine, Valéry, Pușkin, Nekrasov etc.

A scrie despre Paul Mihnea înseamnă, de fapt, mai mult decît a scrie. Cele cîteva pagini de recenzii despre poet semnate de P. Comarovski, A. Cosmescu, V. Coroban, R. Prodan, I. Gherman, M. Cimpoi, I. Ciocanu nu pot reflecta complexitatea gîndului cuprins în creația poetului. Plătind un anumit tribut vechiului contrast de idei, poetul prin valoarea creației sale și-a rezervat un loc considerabil în palmaresul poeziei noastre. Ca autor de sonete, al căror început datează cu 1955, P. Mihnea a tradus în rusește peste 80 de poeme din creația proprie, alături de K. Kovaldji, M. Iasnov,

S. Botvinnik, R. Kazakova, B. Mihnea, V. Ciudin, D. Samoilo, Gh. Perov, L. Berinski...

Gol de timp, un strop de timp,
 Cat în mine cu chibritul,
 Dar tot dau de infinitul
 Ghemuit în vârful de ghimp.

Acesta e simbolul poetului. Pur și grav. În fața sa eram ca-n preajma unui arbore bătrîn, un arbore-strămoș, cărunt de bunătate.

P. Mihnea se mai consideră și azi un arbore. Viguros, adică adevărat, adică neînfrînt. „A fi copac înseamnă nu doar a fi rădăcină, tulpină și coroană, și a transforma razele soarelui în clorofilă” – scria poetul, care „cu tăișul gândului tăios arborele-ncet l-a descărnat”. L-a învățat. L-a îmblînzit de tot, pînă la cuvinte, ajungînd la inima copacului, care a devenit și a lui, concrescînd.

Mereu același și mereu în schimbare acest poet cu imagini profund filosofice, cu poeme semnificative, dar neremarcate substanțial de critica de specialitate nici pînă la ora la care vă scriu...

...La început a fost un sunet. O doamnă în vîrstă mi-a deschis. Am fost întrebat cu ce ocazie am venit. Am spus că sunt în căutarea scriitorului Paul Mihnea, sunt de la *Tineretul Moldovei* și aș dori să-i solicit un interviu. A plecat. A revenit și m-a întrebat ce aș vrea să știu despre poet? I-am spus. Succint. Mă doare tăcerea poetului. Doamna a revenit, mi-a deschis și m-a condus.

Într-o odaie scundă și sumbră m-a întîmpinat, bolnav, poetul Paul Mihnea. Venind din odaia sa de lucru, probabil, mi-a cuprins mîinile și mi le-a strîns cordial.

M-a înțeles, cu toate că n-a dorit să răspundă la nici o întrebare din interviul solicitat.

A dorit mai mult să-mi povestească despre viață și creație, precum a fost de la început. Mi-am făcut notițe într-un caiet întreg. Ascult și scriu. Mi-a zis să nu public ce-mi spune. Zice că n-are niciun rost. Am meditat timp de trei ore, mi-a arătat odaia de lucru, s-a destăinuit cu adevărat, fapt despre care n-am putut nicidecum să nu scriu.

„Mai întâi, trebuie să spun că de cînd mă știu nu am scris niciodată, și niciun rînd, cu alfabet slavon. Numai dactilografiam cu caractere slave, căci așa o cerea editura. (M-am convins personal de facsimilele anilor trecuți. Apropo, are mașină de dactilografiat cu alfabet latin.)

Am avut de suferit cel mai mult în urma apariției primului meu volum pentru „propagarea ideilor revoluționare” și întrebuintarea așa-ziselor cuvinte «rumânizate»”.

Mi-a spus că-i tremură mîinile numai cînd contactează cu cineva. E un strigăt al durerii sau al luptei cu sinele și trădarea umană, adică desconsiderarea colegilor?

„Am pățimit amarnic, mai sufăr și acum. Ca să vedeți, Mihnea – dușman al poporului. În același an cu Pasternak”. E curat la suflet. Mulți o declară în public, cu patos ardent, cadențat, pe cînd P. Mihnea nu se autodeclară, ci se destăinuie, adică încearcă doar să-i răvășească sufletul, să și-l scuture de rănile unui trecut languros.

El, poetul și traducătorul care n-a aparținut nici unui partid, devotat fiind doar literei latine și vocației de scriitor, profund și generos. L-a durut și-l doare soarta acestui pămînt strămoșesc, împărțit și trecut din mîină în mîină la taraba istoriei.

„Prima mea carte, *Preludiu*, a apărut la Cernăuți, cu o prefață semnată de poetul și prozatorul bucovinean Mircea Streinul, zisul «legionar», despre care am aflat doar din *Istoria* călinesciană că a emigrat în Franța și a murit în 1945, la o vîrstă timpurie. Soția mea e din regiunea Ural, scrie poezie și proză fenomenală, dar nu a dorit niciodată să publice”.

Și-a reamintit că sunt de la *T.M.* A meditat, apoi și-a amintit că a colaborat timp de 20 de ani la *T.M.* Pe atunci lucra Axentie Blanovschi, care în 1965 i-a publicat un ciclu de versuri din *Orga codrului* cu desenele unui pictor descoperit de poet – Ion Puiu –, la care a ținut mult de tot.

„Eu sunt ateu. Nu cred în Dumnezeu, iar prima mea carte e plină de Cristoși și Dumnezei. I-am folosit în rol de revoluționari. Nu cred în Dumnezeu din cauza lui Eminescu. Mai adevărat, din cauza poemului *Mortua est*. Cunosc poezia lui Eminescu pe

de rost. Și nu doar a lui Eminescu... Tudor Arghezi este și el un mare poet”.

Mama poetului P. Mihnea știa limba rusă de pe timpul țarismului, iar tatăl lui a studiat la Sorbona franceza. La Cernăuți poetul a învățat germana, latina, spaniola.

Mi-a spus pe de rost poeme în diverse limbi, traduse și netraduse de autor. E o adevărată bibliotecă de poezie acest Mihnea, una puțin cunoscută și nedescoperită chiar.

„Paul Valéry, știut lucru, a fost și rămîne cel mai intraductibil poet universal. Eu îl cunosc de la tatăl meu. Poetul Ion Pillat într-un eseu despre Valéry scria că dînsul, la sigur, l-ar traduce, dar nu poate. L-a cunoscut personal. Știa la perfecție franceza, dar nu a îndrăznit să facă decît foarte puține încercări de traduceri în limba română. Mihai Cimpoi în *Cicatricea lui Ulise* a scris că pentru prima oară P. Mihnea l-a tradus minunat pe Valéry în limba noastră.

Acum spune-mi ce poet cunoști, Traiane, care să nu editeze din 1974 versuri noi? E numai Mihnea, s-o știi de la mine. Dar eu nu pot s-o fac. Mi-a publicat doar *Literatura și arta* un sonet la 28 iulie 1988. (Doamna aduce numărul. Mi-l dăruiește. – n.a.)

Sonetul, aproape necunoscut la noi, este genul cel mai complicat de formă poetică și dacă nu cunoști un cuvînt, istoria lui, atunci nici nu încerca să-l folosești vreodată”. Dintre toate (puținele) recenziile scrise despre opera sa, „ceva mai răsărit” i-au făcut o analiză L. Curuci și I. Ciocanu în *Argumentul de rigoare*. În odaia de lucru are sute de discuri cu muzică simfonică și arii de operă, poetul fiind inspirat de creația lui Verdi, Beethoven și Enescu. O frumoasă poezie a sa poartă denumirea *Brâncuși* și este, poate, cea mai sugestivă poezie scrisă pînă acum despre sculptorul care seria că „din momentul în care nu mai suntem copii am murit demult”:

Nu pasărea, ci zborul,
Nu zborul, ci ideea
De zbor, ci doar scînteia
Ce-o iscă Vrăjitorul.

Scînteia-n care zace
 Bătaia de aripă,
 Absență cu risipă
 Atît de eficace.

„Tatăl meu putea fi un cunoscut solist de operă, dar, din păcate, nu avea unde cînta. A murit la 50 de ani. De foame”.

...Nu obosește niciodată. E în plină creștere capacitatea sa de muncă. „Nu e zi fără poezie” – iată crezul poetului.

Vă spuneam că a tradus din Valéry. „L-am cunoscut cu trei luni înainte de a muri, împreună cu Rainer Maria Rilke”. Are o fotografie unde toți sunt nespun de veseli. Acolo, P. Mihnea are o coafură faimoasă. În realitate, aproape că nu mai e decît amintirea din ea.

„Am opera completă a lui Verlaine. Mi-au adus cărțile copiii de la Moscova. Fiul, Boris, a tradus din lirica mea, e actor și regizor la Teatrul Rus din Kalinin (Rusia). Fiica, Clarisa, e pictoriță și locuiește în același oraș rusesc.

Am 4 nepoți, posedă limba română și vin anual la Chișinău”.

Pereții odăii în care stăm sunt împodobiți cu tablourile fiicei sale, căreia P. Mihnea i-a dedicat o carte de poeme.

„Rilke e prezent în casa mea cu 12 volume, fără volumul de scrisori. Toată opera poetului e adusă din Germania Federală. Am la revista *Nistru* un triptic, care așteaptă de doi ani de zile să apară. Nu știu din ce cauză e reținut, dar mai întotdeauna așa s-a procedat cu creația mea. Eu știu că un poet ca Mihnea nu a fost și nu va fi, cu viziune și expresie adecvată acestei viziuni”.

La volumul de traduceri din Verlaine redactor i-a fost Tudor Palladi. Îl mai așteaptă și azi. Andrei Lupan l-a numit „neînduplecat” într-o carte de Rilke dăruită poetului Mihnea.

La *Grădinar* a muncit 4 ani. Cartea a fost scrisă pînă la 1974. A apărut la 1980. I-au fost omise 20 de poeme. La *Coroană de coroane* (sonete) a muncit 4 ani. Își mai așteaptă editorii. Din 1980 are pregătite 2 manuscrise de sonete și o coroană de coroane, avînd anul scrierii 1978 și neprezentată vreunei edituri. „N-am cui, Traiane. Nu mi-au înțeles niciodată poezia redactorii. Criticii, parțial”.

I-am spus că la editură e un nou director. A spus că-l stimează pe Ion Ciocanu. „Pămînteanul meu” – zice. „E din Tabani, Briceni”. Nu i-a propus niciun manuscris, că nu iese în oraș.

„În 1985 am obținut Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru cea mai reușită carte de traduceri a anului – *Versuri* de P. Valéry. Mie nu-mi trebuie Premiul de Stat. Nu l-am visat niciodată. Odată, A. Codru m-a întrebat: «N-ai renunța dacă ți-ar acorda Premiul de Stat?», la care întrebare i-am răspuns: «Pe mine m-ar compromite un asemenea Premiu, el însă ar câștiga în prestigiu»”.

L-am întrebat de tineri. Cunoaște pe foarte puțini. Aproape că nu contactează cu nimeni. L-a vizitat doar Antonina Callo, redactor la radio. Crede în Alexandru Corduneanu, apreciază versurile lui Vsevolod Ciornei, pe care le-a citit din *Nistru și Literatura și arta*.

„Știi, Traiane, citindu-l, ai impresia că e un băiat stăruitor. Mai răsărit ca generația anterioară. Are poezie, promite, cu toate că nu duce lipsă de unele lucruri ieftine”. Cu 40 de ani în urmă, își amintește, un dirijor pre nume Miliutin, pînă la venirea lui Boris Gurtovoi, i-a replicat: „Вы – румынизатор, потому что вы первый из тех, кто выступил за латинский шрифт” (rus.: „Dvs. sunteți româнизator, fiindcă primul v-ați pronunțat pentru alfabetul latin”). L-a numit dușman al poporului.

„Eu, dușman al poporului, care spun mereu, din 1945 încoace, că cea mai apropiată limbă de cea latină nu e franceza (are la bază galica), nu e italiana și nu e spaniola (are la bază araba). E limba noastră, care are doar 1% de cuvinte slavone și 100 de cuvinte turcești. Caldărîm, salcîm... Limba dacă nu există. N-o cunoaștem. Aproape deloc n-o cunoaștem, iar cuvinte avem și mai puține decît din turcește. Limba română este peste 90% orală”.

S-a referit mai amplu la traducerile sale. Am văzut *Bucolice* de Virgiliu (1970), *Elegii din exil* de Ovidiu (1972), *Elegiile din Duino* (sonete și poezii) de R. M. Rilke (1977), *Versuri* de P. Valéry, *Poezii* de P. Verlaine (1985) cu o prezentare grafică fenomenală a pictorului Al. Frolov, volumul de traduceri *A. S. Pușkin* (1989), unde Mihnea are 9 poeme traduse, inclusiv poezia generală a clasicului rus *Proorocul*.

„Dintre scriitorii contemporani țin mult la I. Druță, N. Dabija, mi-a plăcut poezia *Cetatea Cosminului* de L. Lari. Nu mă vizitează niciun scriitor. Eu nu am acordat niciodată nimănui interviuri”.

Ce umbră totală e acest Mihnea, peste care s-a lăsat ca o cortină de teatru ceața nepăsării noastre.

„Eu am debutat la Editura «Nord» din Cernăuți, cu banii strînși de liceeni – 2 mii de lei, în 300 de exemplare. Acum îmi place să tac în limba franceză. Ca rezultat al tăcerii, am scris o carte de poeme în franceză. Iat-o, e la nivel de manuscris, dactilografiată. Am o coală jumătate, adică 200 de catrene, octave și sextine în franceză. La 27 martie 1988, am visat că am comis un sonet în somn. Mă trezesc și-l transcriu. Dimineața îl citesc și observ că-i minunat. Pînă atunci tradusesem doar din limbile franceză, rusă, germană, latină, engleză, spaniolă...

Atunci m-am gîndit: de ce să nu scriu în franceză? Și am scris o carte. Am 4 cărți bune de tipar. Din 1978. Sonete. Aș vrea să le văd pe toate, dar n-am să ajung să văd totul tipărit.

Sonetele mele sunt de la 150 pînă la 1500 de rînduri fiecare, care pînă la *Grădinar* nu au fost introduse în niciun volum. Coroana de sonete și Coroana de coroane sunt genuri descoperite de mine”.

Cunoscîndu-l integral pe Eminescu, crede că fără de el e imposibil. Orice poet care nu-l știe pe Eminescu pe de rost nu este un poet.

„Am rămas frapat de poeziile Vicăi Vetrova, scrise la 11 ani, publicate la 4 februarie 1990 în *Komsomolskaia Pravda*. Sunt o enigmă aceste poezii geniale ca noțiune și formă. Niciun poet actual de limbă rusă nu are asemenea poezii. Sau e genială, într-adevăr, sau a fost indusă în eroare redacția”.

Pe timpuri, P. Mihnea era foarte activ la discuția fiecărei cărți noi la Uniunea Scriitorilor. M-a întrebat ce vreau să-l mai întreb? L-am întrebat de Labiș. Crede că ar fi fost un poet de geniu dacă avea condiții și se dezvoltă normal. Ar fi fost, prea poate, un nou Eminescu al veacului nostru.

L-am întrebat de Doinaș. Îl stimează ca traducător, unicul traducător român pe care-l respectă. Consideră o traducere foarte

reușită poezia lui Mallarmé, din cauza căruia nu a putut să traducă el însuși.

Cel mai elevat despre Mihnea a scris în 1957 o revistă din Cluj, și anume, citez: „Se relevă sonetele scrise cu multă sensibilitate și măiestrie”.

Am privit vechea și prima carte a poetului – *Preludiu*, cu o prefață scrisă de poetul și prozatorul Mircea Streinul la 2 iulie 1940. Citez: „Maistrul tipograf îmi dă caietul unui basarabean și mă roagă să scriu câteva rînduri pentru aceste pagini. Încerc și găsesc lucruri frumoase în ele, că autorul are talent”.

I-am cerut pentru *T.M.* un sonet inedit și o fotografie; cu ajutorul soției mi le-a dat, rugîndu-mă să-l mai ascult. M-a întrebat cum mi-i numele, s-a minunat și mi-a vorbit despre istorie cu mult patos vibrant. Mi-a strîns mîinile, mi-a spus că așteaptă corectura și, poate, între timp își mai aduc aminte de el cei de la *Nistru*, *Uniunea Scriitorilor* și editura noastră. Am mulțumit soției poetului și am ieșit în stradă.

Era noapte, am privit în urmă și mi s-a părut că o umbră însingurată la geam m-a petrecut cu privirea pînă am dispărut. M-am gîndit de ce, oare, scriitorul Paul Mihnea inițial m-a rugat să nu scriu nimic despre el? Îl doare, probabil, uitarea colegilor și cititorilor săi. M-am tot gîndit, am ajuns în odaia mea din cămin, am luat condeiul în mînă și nu am putut să nu scriu.

1990

P.S. În aceste zile, cînd maestrul împlinește 70 de ani, se numără un an de la momentul prezentării sonetului, fotografiei și materialului despre P. Mihnea redacției *Tineretul Moldovei*. Mai tîrziu, aflu cu stupeoare că s-au pierdut.

Spre bucuria mea și a autorului, pentru anul editorial 1992 i-a fost plasat volumul de sonete *Coroană de coroane*. Între timp, poate, a mai fost vizitat de cineva dintre scriitori.

1991

P.P.S. Apare *Coroană de coroane*, volum pentru care autorul este deținătorul premiului Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru cea mai reușită carte de poeme a anului.

1992

P.P.P.S. La 31 august 1994, în Ziua Limbii Române, căreia cu har și devotament i-a slujit o viață de om, poetul, traducătorul și cărturarul Paul Mihnea avea să ne părăsească pentru totdeauna. Somn ușor, maestre, și iartă-ne faptul că acest material apare abia acum în paginile săptămînalului *Literatura și arta*, fapt pentru care sunt profund recunoscător celor ce-i încuviințară apariția.

2000

Надо сказать, что поэт он был подлинной закваски, верный себе и своему призванию. Его добросовестность мастера была истовой. К переводам относился серьезно и требовательно. Несмотря на то, что русский язык не был его родным, ему удалось внести несколько вполне удачных исправлений в текст моих переводов.

Кирилл КОВАЛЬДЖИ

ПОЭТ ЧИСТОЙ ВОДЫ – ПАУЛ МИХНЯ

Симона ТЕШЛЕР

С детства мне посчастливилось расти вблизи редчайшего – по одаренности и служению ее Величеству Музе – поэта и переводчика зарубежной классики, Паула Михни¹. Потом в некрологе так и напишут: «Поэт чистой воды», характеризующий только лучший из драгоценных камней. У него была и поддерживающая оправа трепетного и нестигаемого служения – его семья.

¹ Псевдоним остался после издания первой книги поэта в восемнадцать лет.

С волнением прохожу по аллее проспекта, где тонкий силуэт поэта и переводчика с его записной книжкой помнят еще и липы, и скамейки под ними. А вот и дом, где поэт провел большую часть жизни и обогатил наш край своими лучшими произведениями. Здесь бы замечательно напоминала об этом памятная доска с портретным барельефом поэта! И, верится, это несомненно произойдет, тем более, что на пороге его столетие.

Помню эту заповедную квартиру на первом этаже пятиэтажки, куда я часто прибегала с другой стороны проспекта к его дочери Ларе, моей близкой подруге-однолетке. То ли потому, что, встречая у двери, она по-взрослому предупреждала не говорить громко, когда папа в кабинете, то ли завораживали льющиеся оттуда звуки классической музыки, но таинство происходящего даже наводило робость.

И, правда, во власти вдохновения, поэт будто ничего вокруг не замечал, устремляя взгляд в ему одному ведомое пространство, автоматически проходя мимо всего. Однако, завершив то, над чем работал, покидал свое святая святых – рабочий кабинет, будто спускался из другого мира. Одухотворенно читал только оконченное произведение, живо всем интересовался, шутил и был внимателен к окружающим.

Подталкиваемая Ларой, я в четырнадцать лет решила показать ее отцу мои первые стихотворные опыты. До обидного быстро перелистав несколько страниц блокнота, он внимательно остановился на одном, перечитал. «Вот! Если бы этого стихотворения здесь не было, я бы сказал – не начинать. А тут – уже настоящее. Твори!» Несколько слов, а как они тогда открыли!

Паул Михня был принят в члены СП Молдовы, но никогда не занимал там каких-либо постов из-за открытого туберкулезного процесса, дававшего вспышки в течение всей его жизни. Жена, Роза Андреевна Мелентьева, и трое детей: Боря, Лара и парализованная от рождения Катенька физически выживали на небольшую учительскую зарплату жены и несчастных гонораров поэта. Помню, как радовалась Лара каждому

отцовскому изданию! Новая книга – исполнение еще одной мечты отца! И окончание ее перепечатывания, как профессиональной машинистки стихов для набора! И – гонорар, на который семья уже давно рассчитывала.

Их могло быть гораздо больше! Поэт творил легко и талантливо, переводил на румынский с языков оригинала Некрасова, Валери, Верлена, Рильке, Вергилия и Овидия. Если бы не его известная неговорчивость во всем, касающемся ремесла! Отклонял некоторые заказы на злобу дня: «Все должно быть органично!» Не терпел спешки: «поэзия требует отточенности». Было время, когда за это он даже прозван был ренегатом в компании с Пастернаком.

Запомнилось, как долго и придирчиво отбирал поэт переводы на русский поэтов, специально приехавших для этого из Москвы. Неординарное поведение Паула Михни на заседании правления Союза писателей Молдавии, где его прямоты даже побаивались, ярко описал в главе «Исключение поэта» своих мемуаров писатель Кирилл Ковальджи².

И, несмотря на непримиримость характера, с Паулом Михней сотрудничали известные русские поэты: Н. Матвеева, Д. Самойлов, М. Яснов, С. Ботвинник, К. Ковальджи, Р. Казакова и др. Много удачных переводов на русский сделал сын поэта Борис Шильман.

Выше написано «семья... физически выживала», потому что духовно они жили в три силы! В доме всегда звучала классическая музыка из лучшей в городе фонотеки поэта; обсуждались литературные новинки. У будущей художницы Лары была библиотека иллюстрированных книг и альбомов по живописи всех эпох, по которым она училась с детства; изучала историю живописи по таким серьезным источникам, как Дж. Вазари³. На стенах ее комнаты сменялись карандашные зари-

² Ковальджи, К. Исключение поэта. In: *Ветка Иерусалима*: Сборник. Т. 2. 2000. С. 298.

³ Вазари, Джорджо. *Жизнеописание наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих*.

совки, портреты и пейзажи. Казалось, чистый лист не давал ей покоя всюду и в любое время – дома, на живописном холме за городом, в предутренних Карпатах.

Когда на каникулы из Москвы (иногда для экономии и на крыше вагона) приезжал Борис, все оживлялось последними новостями столичной жизни, лентами Высоцкого, Бороныными новыми стихами, репликами из спектаклей, и все – глубоким поставленным голосом будущего актера и режиссера⁴.

Так они жили, передавая детям и внукам, вместе с талантами, традиции духовности и бытового аскетизма. Творческая атмосфера дома настолько заражала, что еще подростком, возвращаясь от Михней, я летела к своему письменному столу. Тогда появился мой первый цикл стихов *Из юношеской тетради*.

Бытовым нуждам Паул Михня не уделял особого внимания, и Роза Андреевна стоически старалась поддержать очаг. Жертвенностью это не выглядело, просто все в жизни она разделяла с мужем. Сама, одаренная и сценическим даром, и даром прозаика, она всегда держалась в тени наиболее значимого.

Единственная обожаемая дочь коменданта Оренбурга не побоялась связать судьбу с больным и нищим поэтом, красавцем-поэтом, остановившимся там в эвакуацию с восьмилетним братиком. В восемнадцать лет, рожденный в культурной небогатой семье г. Бричаны, Паул Михня уже владел несколькими языками, издал свою книгу стихов, потерял родителей и заболел туберкулезом. Сразу по окончании войны, не мысля себя без родных мест и языка, он увез жену в свой разрушенный Кишинев.

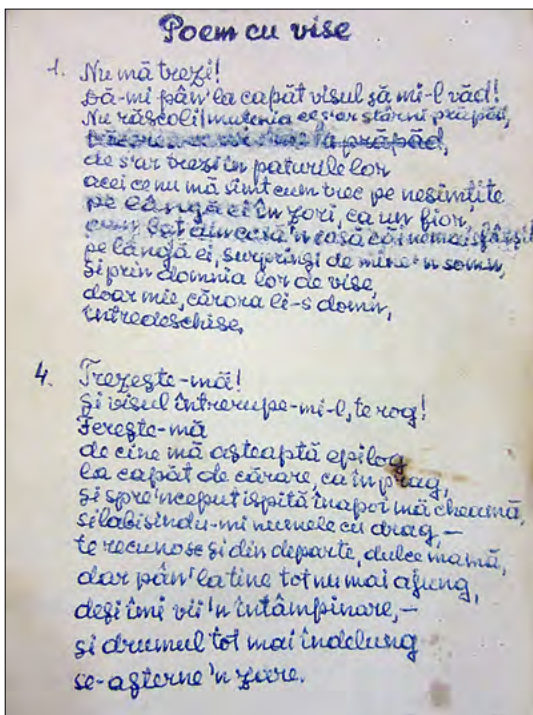
Было даже что-то мистическое в том, что человек почти без легких, не имея полноценного питания, прожил все же немалую и очень плодотворную яркую жизнь. Будто вижу

⁴ Атмосфера такой встречи отображена в девятой главе моей повести *Взрослая жизнь*.

худое, изможденное очередной кровопотерей лицо поэта, его горящий взгляд и усмешку, как бы бросающую вызов судьбе. Был уверен, что не умрет, пока не окончит то, над чем сейчас работает. И один за другим создавал поэтические шедевры, в том числе, в самых сложных изысканных формах. Среди них: венок сонетов и венок венка сонетов, за которые брались лишь избранные поэты мира.

И всё я тот, который мнил
 порою детства невозвратной,
 что жил всегда, как этот мир,
 всегда, как этот мир громадный,
 а этот мир – один клавиш
 для песни вечной, необъятной.

2021

Страница рукописи поэмы

OPERE / СОЧИНЕНИЯ

Cărți КНИГИ

1. **Bat miezul veacului curanții** / Paul Mihnea. – Chișinău : Editura de Stat a Moldovei, 1951. – 128 p.
Recenzii:
2. *Coroban, V. Bat miezul veacului curanții // Octombrie. – 1952. – Nr 2. – P. 92-93.*
 3. **Coroană de coroane** : Versuri / Paul Mihnea. – Chișinău : Hyperion, 1992. – 236 p.
 4. **Galerie cu autoportret** / Paul Mihnea. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1968. – 318 p.
 5. **Grădinar** : Versuri / Paul Mihnea. – Chișinău : Literatura artistică, 1980. – 368 p.
Recenzii:
6. *Inscripții marginale // Nistru. – 1981. – Nr 3. – P. 156.*
 7. **Hingher și demiurg** : [versuri] / Paul Mihnea. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1973. – 276 p.
 8. **Lumina ochilor mei** : Versuri / Paul Mihnea. – Chișinău : Școala Sovietică, 1957. – 163 p.
Recenzii:
9. *German, I. Versuri lirice // Nistru. – 1958. – Nr 7. – P. 143-147.*
10. *German, I. Prezența poetului // Tinerimea Moldovei. – 1957. – 30 oct.*
 11. **Orga codrului** : [versuri] / Paul Mihnea. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1966. – 396 p. : portr.
 12. **Orga codrului** : Antologie / Paul Mihnea ; pref. de Eugen Lungu ; cop., concepția : Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2016. – 64 p. – (Primăvara poezilor).
 13. **Preludiu** : Versuri / Paul Mihnea. – Cernăuți : Nord, 1940. – 60 p.
- În limba rusă
На русском языке
14. **Встреча с собой** : Стихи / Паул Михня ; пер. с молд. – Кишинев : Картя молдовеняскэ, 1975. – 232 с.

15. **Прелюдия** : Стихи / Паул Михня ; пер. с молд. – Москва : Советский писатель, 1966. – 177 с. : ил.
16. **Садовник, или Возмездие зеркал** : [стихи и поэмы] / Паул Михня ; худож.: А. Фролов ; пер. с молд. – Chişinău : Literatura artistică, 1988. – 336 с. : ил.

Versuri în culegeri și antologii
Стихи в сборниках и антологиях

17. **Acasă sau ascensiune în abis** : [versuri] / Paul Mihnea // Cartea poeziei - 85. – Chişinău, 1985. – P. 12-19.
18. **Ajun de înflorire** ; Primăvărată ; Om și codru ; Zori de iarnă : [versuri] / Paul Mihnea // Crugul vremii : Versuri și proză. – Chişinău, 1986. – P. 33, 137, 204.
19. **Arborii fântânilor** : [versuri] / Paul Mihnea // Cartea poeziei -78. – Chişinău, 1978. – P. 142.
20. **Contrapunct** ; Ramificare : [versuri] / Paul Mihnea // Cartea poeziei - 75. – Chişinău, 1975. – P. 101-103.
21. **Copacii-s duși în cerul plin de maci** ; Un mac celest albastru, e pământul : [versuri] / Paul Mihnea // Poezia manieristă românească. – Chişinău, 2015. – P. 59.
22. **Coroană coroanelor** : Fragment / Paul Mihnea // Antologia poeziei românești cu forma fixă. – Chişinău, 2015. – P. 179-187.
23. **Cuvântul și obiectul** ; Într'un cuvînt : [versuri] / Paul Mihnea // Comoara : Scriitorii moldovenești despre limbă : Antologie. – Chişinău, 1985. – P. 216.
24. **De profundis** ; Eu știu a fi cu firea'n unison ; Scrutând triumful holdelor ; Acoladă : [versuri] / Paul Mihnea // De dragoste : Antologie lirică. – Chişinău, 1975. – P. 223-225.
25. **Dor** : [versuri] / Paul Mihnea // Cartea poeziei - 81. – Chişinău, 1981. – P. 16-18.
26. **Eminescu** ; Salcâmul : [versuri] / Paul Mihnea // Mama, graiul : Versuri și proza. – Chişinău, 1986. – P. 67-71.
27. **Inimă** ; În fața unui arbore bătrân ; Ghinda ; Un gest ; Răzbunare ; Paranteze ; Păsări și copaci ; Rob ; Arborii zborului de păsări ; Orgă : [versuri] / Paul Mihnea // Poezia Moldovei Sovietice : Antologie. – Chişinău, 1984. – P. 1126-134.

28. **Întâia dragoste** ; Vioara ; Portret simfonic ; Metamorfoză ; De profundis ; Poem ; De la un cânt la altul ; Zbucium ; Din nou veni în somn ; Înveșnicire : [versuri] / Paul Mihnea // Sonetul moldovenesc. – Chișinău, 1973. – P. 125-134.
29. **Oglindă** ; Instantaneu ; Elegie rebelă ; Tardivă dedicație : [versuri] / Paul Mihnea // De dragoste : Antologie lirică. – Chișinău, 1978. – P. 225-230.
30. **Orga codrului** / Paul Mihnea // Poezia naturii : Mică antologie selectivă a pastelului moldovenesc de la 1945 încoace. – Chișinău, 1991. – P. 170.
31. **Pământ și cer** ; Dialectică : [versuri] / Paul Mihnea // Cartea poeziei – 76. – Chișinău, 1976. – P. 29-31.
32. **Răzbunarea oglinzilor** : [versuri] / Paul Mihnea // Cartea poeziei – 87. – Chișinău, 1987. – P. 25-30.
33. **Salcâmul** : [versuri] / Paul Mihnea // Mama, graiul : Antologie. – Chișinău, 1981. – P. 46-49.
34. **Salcâmul** ; Mamă și fecior : [versuri] / Paul Mihnea // Republica mea : Poezii, poeme, nuvele, schițe, eseuri, cântece, grafică despre Moldova de ieri, de azi, de mâine. – Chișinău, 1977. – P. 174-179.
35. **Terține pentru Octombrie** : [versuri] / Paul Mihnea // Lumina lui Octombrie : Poezii, articole, file de blocnot. – Chișinău, 1978. – P. 140.
36. **Tetraptic** ; Măsură ; Ție, după trei decenii ; Beatitudine : [versuri] / Paul Mihnea // Cartea poeziei – 77. – Chișinău, 1977. – P. 28-31.
37. **Van Gogh** ; „Mă paște moartea-n fiecare floare...” ; Bucolică : [versuri] / Paul Mihnea // Poeți basarabeni contemporani. – Chișinău, 2016. – P. 31-32.
38. **Versuri** / Paul Mihnea // Antologia poeziei moldovenești contemporane. – Chișinău, 1974. – P. 202-212.
39. **Versuri** / Paul Mihnea // Cartea poeziei – 74. – Chișinău, 1974. – P. 94-96.

În limba rusă

На русском языке

40. **Желудь** ; Смысл ; Очаг ; Несоответствие ; Итог ; Годы идут ; Миф ; Ave Maria ; «Сикстинская мадонна» из Маркауц ; Песня ; Восхождение или кое-что об искусстве поэзии / Паул

- Михня // Ветка Иерусалима : Альманах писателей-евреев Молдовы. – Кишинев, 2000. – Т. 2. – С. 353-360.
41. **Желудь** ; Я понимаю дуб ; Птицы и деревья ; Нить ; В звездном зеркале ; Мой взгляд ; Дом ; Жест ; Раб ; Колодец : [стихи] / Паул Михня // Антология современной молдавской поэзии. – Кишинев, 1984. – С. 111-115.
42. **Открытие** ; Возвращение ; Жизнь ; Наперсток ; Встреча с отцом ; Шагал ; Естественное бессмертие / Паул Михня // Ветка Иерусалима : Альманах писателей-евреев Молдовы. – Кишинэу, 2003. – Т. 3. – С. 142-146.
43. **Терцины Октябрю** : [стихи] / Паул Михня ; пер. : К. Ковальджи, Ю. Чернов // В едином строю : Комсомольская поэзия союзных республик 1905-1969. – Москва, 1970. – С. 284-285.

Versuri în ediții periodice

Стихи в периодических изданиях

44. **Appassionata** : [versuri] / Paul Mihnea // Chișinău. Gazeta de seară. – 1968. – 22 apr.
45. **Appassionata** ; Bilanț ; Om și codru ; Solie ; Mugurul ; Aspecte din Râșcanovca ; Liliac ; Dilemă ; Scrutând triumful holdelor : [versuri] / Paul Mihnea // Nistru. – 1964. – Nr 5. – P. 63-71.
46. **Appassionata** ; Dublă fascinație ; Picasso : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1971. – 22 iul.
47. **Appassionata** ; Liliac ; Zi de târg la Râbnița ; Primăvărată ; Bilanț : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1964. – 9 apr.
48. **Arborii fântânilor** : [versuri] / Paul Mihnea // Glasul națiunii. – 1994. – Sept. (Nr 36) – P. 4.
49. **Beethoven** : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1967. – 26 mar.
50. **Ca un copil** : [versuri] / Paul Mihnea // Literatura și Arta. – 2002. – 3 ian. – P. 3.
51. **Ca un copil** ; Paranteze ; Sens ; Navigație ; Cezură ; Rob ; Bulb : [versuri] / Paul Mihnea // Cultura. – 1971. – 24 iul. – P. 11.
52. **Caruselul** : [poem] / Paul Mihnea // Nistru. – 1978. – Nr 12. – P. 73-77.

53. **Casa nouă** ; Satul dintre culmi ; Un cort de nuntă la Mărcăuți ; Fanfara în deal de vie ; Ion ; În inima raionului : (Versuri din ciclul „Baștină”) / Paul Mihnea // Nistru. – 1959. – Nr 12. – P. 14-20.
54. **Cântec celest** ; Tacită orgă ; Tot tu ; Te iubesc ; Acoladă ; Terra incognita ; N'a fost nimic ; Război ; Altfel : [sonete] / Paul Mihnea // Cultura. – 1975. – 8 febr. – P. 8.
55. **Cântul** : [versuri] / Paul Mihnea // Florile dalbe. – 2002. – 4 apr. – P. 1.
56. **Ce dor** a dat în mine cu toporul : [versuri] / Paul Mihnea // Patria tânără. – 1996. – 6 apr. – P. 14.
57. **Ce schimbă peisajul** : [versuri] / Paul Mihnea // Nistru. – 1967. – Nr 1. – P. 27.
58. **Coroana de sonete** : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova. – 2012. – Nr 3/4. – P. 58-59.
59. **Cuba** : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1961. – 5 mar.
60. **Cuvântul** ; Soare mat ; Am început să mă grăbesc : [versuri] / Paul Mihnea // Cultura. – 1966. – 19 febr.
61. **Dacă afirm** ; Paralelism ; Phoenix ; Nirvană : [versuri] / Paul Mihnea // Cultura. – 1967. – 21 oct.
62. **Destăinuire** : [versuri] / Paul Mihnea // Nistru. – 1965. – Nr 7. – P. 159 ; Cultura. – 1965. – 7 aug. ; Chișinău. Gazeta de seară. – 1967. – 22 mai.
63. **„Din muguri – frunză...”** : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1966. – 27 noiem.
64. **Din triptic simfonic** : [poem] / Paul Mihnea // Literatura și Arta. – 1996. – 11 apr. – P. 5.
65. **Doar șase ani de zile** Octombrie 'mplinise : [versuri] / Paul Mihnea // Nistru. – 1970. – Nr 4. – P. 34-35.
66. **Eminescu** ; Beethoven ; De la nepărtinire la pasiune ; Îs vii în mine... – „Katak” : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1962. – 7 febr.
67. **Există o tainică rudenie** ; Din muguri – frunză, și din mugur floare ; Anii se perindă ; Cum numai deschid ochii dimineața : [versuri] / Paul Mihnea // Nistru. – 1967. – Nr 2. – P. 48-56.
68. **Fratele tatei** : [versuri] / Paul Mihnea // Calea spre comunism. – 1962. – 5 iul.

69. **Ghinda** : [versuri] / Paul Mihnea // Literatura și Arta. – 2000. – 30 mar. – P. 3.
70. **Grădinar** : Poem / Paul Mihnea // Nistru. – 1969. – Nr 1. – P. 70-76.
71. **Iubitei** : [versuri] / Paul Mihnea // Chișinău. Gazeta de seară. – 1967. – 7 mar.
72. **În brigada de cultivare** a viermilor de mătasă ; Fir de boranjic ; Șablonul ; Roș pe alb : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1962. – 4 sept.
73. **În fața unui arbore bătrân** : [versuri] / Paul Mihnea // Basarabia. – 1992. – Nr 9. – P. 4.
74. **În fața unui arbore bătrân** ; Surâs târziu : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1962. – 31 dec.
75. **În fața unui arbore bătrân** ; Trădat ; Pământul meu : [versuri] / Paul Mihnea // Glasul națiunii. – 1991. – 25 iul. – P. 4.
76. **Într'un cuvânt** : [versuri] / Paul Mihnea // Cultura. – 1973. – 20 oct. – P. 10.
77. **La o expoziție** : [versuri dedicate pictorului M. Grecu] / Paul Mihnea // Chișinău. Gazeta de seară. – 1967. – 21 ian. ; Вечерний Кишинев. – 1967. – 21 янв.
78. **Lenin la Chișinău** : versuri / Paul Mihnea // Scânteia leninistă. – 1948. – Nr 12. – P. 4.
79. **Madona sixtină din Mărcăuți** ; Mică odisee păduratică ; Flux și reflux ; Ție, muzică! ; O zi de primăvară-n toi de iarnă : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1965. – 8 aug.
80. **Mi-ajunge...** ; Aidoma copac ; Nistrul ; Ghinda ; O boare, deșteptată din adânc : [versuri] / Paul Mihnea // Cultura Moldovei. – 1964. – 20 aug.
81. **Moara** : fragment : [poem] / Paul Mihnea // Literatura și Arta. – 1996. – 1 aug. – P. 4.
82. **Nu ca struțul** ; Două vieți ; După furtună : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1966. – 5 aug.
83. **Nu mă întorc la poezia scrisă** ; Cărările copilăriei ; Primăvară'n toamnă : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1964. – 12 noiem.
84. **Numele** ; Viață ; Prezență ; Om ; Oglindă ; Oglindă-neoglină ; Invidie-neinvidie ; Contrapunct ; Van Gogh ; Chagall ; Coșmar ;

- Identificare : [versuri] / Paul Mihnea // Nistru. – 1971. – Nr 7. – P. 79-85.
85. **O boare, deșteptată din adânc** : [versuri] / Paul Mihnea // Chișinău. Gazeta de seară. – 1967. – 1 mar. ; Вечерний Кишинев. – 1967. – 1 марта.
86. **Octombrie** : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1966. – 6 noem.
87. **Orga codrului** ; Dor ; La răsăritul soarelui : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1965. – 8 aug.
88. **Pe drumul de legende** ; La codreni : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1962 – 13 mai.
89. **Pe marginea unui motiv shakespearian** : [poeme] / Paul Mihnea // Literatura și Arta. – 1991. – 18 iul. – P. 4.
90. **Poem postum** / Paul Mihnea // Literatura și Arta. – 1994. – 27 oct. – P. 4.
91. **Puteam să stau pe vremuri ore'n șir** ; Către Sonea L. ; Ave Maria : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1967. – 25 mar. ; Вечерний Кишинев. – 1967. – 21 янв.
92. **Răzbunarea oglinzilor**: [versuri] / Paul Mihnea // Glasul națiunii. – 2000. – 18 oct. – P. 8.
93. **Scrisoare** ; Femeii ; Regăsire ; Continuitate ; Mâna, dacă o întind... ; Apa trece, pietrele rămân ; „Ajutor!” ; Apa rupe podul... : [versuri] / Paul Mihnea // Femeia Moldovei. – 1967. – Nr 12. – P. 9.
94. **Sonetul 101** al lui Pablo Neruda : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1974. – 12 iul.
95. **...și chiar murind** / să te vestești... : Poeme inedite : [versuri] / Paul Mihnea // Sud-Est cultural. – 2019. – Nr 4. – P. 53-68.
96. **Totem** ; Cifră ; Adevăr și adevăr ; Cuvântul ; Grabă ; Soliloc polifonic ; Codru și zare ; Frunză ; Tain ; Plopul frânt ; Recviem : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova. – 1971. – Nr 7. – P. 11.
97. **Triptic simfonic** : (Ciclu de versuri) / Paul Mihnea // Literatura și Arta. – 1993. – 25 febr. – P. 4.
98. **Țigăncușa**: [versuri] / Paul Mihnea // Calea spre comunism. – 1962. – 10 iul.
99. **Vârsta** ; Terține pentru Octombrie : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1971. – 21 iul.

100. **Vecia-și uită veacurile toate** ; Perfecțiunea însăși, de ce durezi o clipă ; Piatra mă jelește că-s prea moale ; Și firul de otavă ; Zac în cale alandala ; Și fiecă cuvânt e o albină : [versuri] / Paul Mihnea // Moldova. – 1967. – Nr 8 . – P. 29.
101. **Vocea tatălui meu** ; Fratele tatei ; Neguțătorul ; Țigăncușa ; La audiția poemului simfonic „Moartea și transfigurarea” de Richard Strauss, scris în anul morții lui Eminescu : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1962. – 13 mai.
102. **Volga, Volga** : [versuri] / Paul Mihnea // Tinerimea Moldovei. – 1966. – 22 mai.

În limba rusă

На русском языке

103. **Аппассионата** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Е. Баух // Молодежь Молдавии. – 1969. – 25 окт. ; Вечерний Кишинев. – 1968. – 22 апр.
104. **Весеннее** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Л. Беренский // Рабочий путь (Смоленск). – 1967. – 28 июня.
105. **Желудь** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Н. Матвеева // Новый мир. – 1966. – № 11. – С. 131 .
106. **Желудь** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Г. Перов // Советская Молдавия. – 1966. – 4 янв.
107. **Желудь** ; «Я только лишь открытые ворота...» : [стихи] / Паул Михня ; пер.: Н. Матвеева, Л. Щеглов // Комсомольская правда (Вильнюс). – 1968. – 8 июня.
108. **Жест** ; Луковица ; Как ребенок ; Птицы и деревья ; Присутствие ; Дерево-недерево ; Зеркало-незеркало ; Чудеса ; Сон ранней юности моей ; Отповедь : [стихи] / Паул Михня ; пер.: М. Яснов, С. Ботвинник, Б. Михня // Кодры. – 1975. – № 3. – С. 40-53.
109. **Ива** : [стихи] / Паул Михня // Литератор. – 1999. – Июль (№ 2). – С. 9.
110. **Итог** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Д. Самойлов // Дружба народов. – 1964. – № 8. – С. 167.
111. **Как дерево...** : [стихи] / Паул Михня ; пер.: Н. Матвеева // Кодры. – 1986. – № 5. – С. 118.

112. **Карусель** : [поэма] / Паул Михня ; пер с молд. : А. Бродский // Кодры. – 1980. – № 10. – С. 59-67.
113. **Молдаване** : [стихи] / Паул Михня // Независимая Молдова. – 1998. – 20 авг. – С. 5.
114. **Наперсток** : [стихи] / Паул Михня ; пер.: К. Семеновский // Вечерний Кишинев. – 1967. – 7 марта.
115. **Незнакомые птицы** ; На побережье возвести ворота... ; Склонилась голова : [стихи] / Паул Михня // Кодры. – 1976. – № 3. – С. 92-93.
116. **Обретение** : [стихи] / Паул Михня ; пер.: Г. Перов // Кодры. – 1973. – № 10. – С. 12.
117. **Откровение** : [стихи] / Паул Михня ; пер.: И. Рудин // Вечерний Кишинев. – 1967. – 22 мая.
118. **Почва** ; Несоответствие ; Громоотвод ; Другой Фауст ; Присутствие ; Посох слепого ; Предан ; Мечь ; Однажды ; Очаг ; Забота : Стихи из книги «Галерея с автопортретом» / Паул Михня // Кодры. – 1971. – № 8. – С. 102-106.
119. **Птицы и деревья** : [стихи] / Паул Михня ; пер.: М. Яснов // Памир. – 1975. – № 12. – С. 55
120. **Разговор с Маяковским** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Г. Перов // Днестр. – 1958. – № 7. – С. 84-86.
121. **«Снежило целую неделю...»** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Н. Матвеева // Советская Молдавия. – 1967. – 1 янв.
122. **Страна голосует** : Стихи / Паул Михня // Советская Молдавия. – 1951. – 18 февр.
123. **Терцины Октябрю** : [стихи] / Паул Михня // Правда Востока. – 1972. – 28 июля ; Заря Востока. – 1972. – 20 окт.
124. **Терцины Октябрю** ; Кодры и сады ; Днестр : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: К. Ковальджи ; Н. Матвеева // Советская Молдавия. – 1967. – 5 февр.
125. **Четверостишья** / Паул Михня // Кодры. – 1995. – № 5/6. – С. 3-4.

În alte limbi

На других языках

126. **Аппассионата** : [стихи] / Паул Михня // Литература ир мянас. – 1972. – 22 апр. – С. 7. – În lb. lit.

127. **Гръмоотвод** ; Привилегия ; Птиците и дърветата : [стихи] / Паул Михня ; пер. на болг.: П. Бурлак-Вълканов // Песента на хълмовете. – Chişinău, 1988. – P. 43-44. – În lb. bulg.
128. «**Деревья облетают перед нами...**» : [стихи] / Паул Михня // Дніпро. – 1972. – № 8. – С. 112-115. – În lb. ucr.
129. **Дубовый орех** : [стихи] / Паул Михня ; пер.: М. Хусаин // Татарстан яшьләку (Молодежь Татариин). – 1972. – 21 окт. – În lb. tătară.
130. **Стебель света** : [стихи] / Паул Михня ; пер. с молд.: Л. Фрухтман // Литературный Азербайджан. – 1976. – № 9. – С. 113. – În lb. azeră.
131. «**Я только лишь открытые ворота...**» : [стихи] / Паул Михня // Комъяунимо тиеса. – 1968. – 8 июня. – În lb. lit.

Paul Mihnea – traducător
Паул Михня – переводчик

132. **Kolos, Iakub.** Mi-i dor de primăvară : [versuri] / Iakub Kolos ; trad. de Paul Mihnea // Octombrie. – 1956. – Nr 10. – P. 14.
133. **Kovaldji, Kiril.** Rubiconul ; Fericire intimă ; Tinerețe ; Geografie ; Frumoasa ; Povestea aceasta... ; Zadarnică și nostimă ; O piatră : [versuri] / Kiril Kovaldji ; trad. de Paul Mihnea // Nistru. – 1967. – Nr 11. – P. 105-109.
134. **Nekrasov, Nikolai.** Femeile ruse : Poem / Nikolai Nekrasov ; trad. de Paul Mihnea. – Chişinău : Şcoala Sovietică, 1957. – 86 p.
135. **Nekrasov, Nikolai.** Ger-Voievod : Poem / Nikolai Nekrasov ; trad. de Paul Mihnea. – Chişinău : Cartea Moldovenească, 1961. – 63 p.
136. **Nekrasov, Nikolai.** Un voinic cât un nimic / Nikolai Nekrasov ; trad. de Paul Mihnea. – Chişinău : Literatura artistică, 1978. – 13 p.
137. **Ovidiu.** Elegii din exil / Ovidiu ; trad. din lat.: Paul Mihnea. – Chişinău : Cartea Moldovenească, 1972. – 59 p.
138. **Petőfi, Sandor.** Nevasta și paloşul : [versuri] / Sandor Petőfi ; variante de Paul Mihnea // Cultura. – 1969. – 26 iul. – P. 13.
139. **Rilke, Rainer Maria.** A doua elegie : [versuri] / Rainer Maria Rilke ; trad.: Paul Mihnea // Cultura. – 1975. – 13 dec. – P. 10.

140. **Rilke, Rainer Maria.** Cântec de dragoste : [versuri] / Rainer Maria Rilke ; trad. din lb. germ.: Paul Mihnea // Orizontul. – 1985. – Nr 7. – P. 45.
141. **Rilke, Rainer Maria.** Cine ești... : [versuri] / Rainer Maria Rilke ; trad. din lb. germ.: Paul Mihnea // Floare-albastră! : Din poezia de dragoste a lumii. – Chișinău, 1986. – P. 40.
142. **Rilke, Rainer Maria.** Elegiile din Duino, sonete, poezii / Rainer Maria Rilke; trad. din lb. germ.: Paul Mihnea. – Chișinău : Literatura artistică, 1977. – 116 p. ; Nistru. – 1975. – Nr 12. – P. 39-41.
143. **Sobol, M.** Frunze de verde : [versuri] / M. Sobol ; trad. din lb. rusă de Paul Mihnea // Moldova Socialistă. – 1971. – 2 iun.
144. **Șcipaciov, Stepan.** Căsuța de la Șuşenskoe : [versuri] / Stepan Șcipaciov ; trad. de Paul Mihnea. – Chișinău : Școala Sovietică, 1953. – 16 p.
145. **Ukrainka, Lesea.** Calea mea ; Suspin și lacrimi ; Un nour de ploaie... ; Fragmente de scrisoare ; Uitată umbră ; Voi, cuvinte puternice, unde sunteți? ; De s'ar preface razele de soare : [versuri] / Lesea Ukrainka ; trad. de Paul Mihnea // Nistru. – 1963. – Nr 8. – P. 139-144.
146. **Valéry, Paul.** Centura ; Albina ; Pașii ; Somnoroasa ; Silful ; Insinuantul ; Vâslaşul : [versuri] / Paul Valéry ; trad. de Paul Mihnea // Patria tânără. – 1995. – 29 iul. – P. 1, 12.
147. **Valéry, Paul.** Versuri „Vrăji” : Deducere Carmen / Paul Valéry ; trad. de Paul Mihnea ; prez. grafică de Gheoghe Vrabie. – Chișinău : Literatura artistică, 1979. – 74 p. : il.
148. **Vergiliu.** Bucolice / Vergiliu ; trad. de Paul Mihnea. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1970. – 66 p.
149. **Verlaine, Paul.** Poezii / Paul Verlaine ; trad. din lb. fr. de Paul Mihnea. – Chișinău : Literatura artistică, 1985. – 80 p. : il.

**PUBLICAȚII DESPRE PAUL MIHNEA
ПУБЛИКАЦИИ О ПАУЛЕ МИХНЕ**

150. **Butnaru, Leo.** Paul Mihnea, între Hingheri și Demiurg / Leo Butnaru // Flux. – 2012. – 20 iul. – P. 9 ; Idem [Resursă electronică] // Blogosfera.md. – 2012. – 17 iul. – Disponibil: <https://>

blogosfera.md/view-post-v-252518-0-romana.html. – Accesat: 16.12.2022.

151. **Cimpoi, Mihai.** Paul Mihnea // O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia / Mihai Cimpoi. – Chișinău, 1996. – P. 167, 182-183, 208, 306, 364 ; Galați, 1997. – P. 183-184 ; București, 2002. – P. 165, 179-180, 182, 201, 269, 314, 315, 353, 387.
152. **Cimpoi, Mihai.** Tăcerea lui Paul Valéry : [despre poetul Paul Mihnea] // Cicatricea lui Ulysse / Mihai Cimpoi. – Chișinău, 1982. – P.132-144.
153. **Ciobanu, Ion C.** În atmosfera muzicii și a poeziei : [despre poetul Paul Mihnea] // Moldova literară : Supl. al ziarului „Moldova Suverană”. – 1996. – 14 febr. – P. 2.
154. **Ciocanu, Anatol.** Mihnea, Paul / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010. – Ed. a II-a rev. și completată. – Chișinău, 2010. – P. 368-369.
155. **Ciocanu, Ion.** Paul Mihnea : Orga codrului / Ion Ciocanu // Moldova. – 1967. – Nr 4.
156. **Coroban, Vasile.** Paul Mihnea : „Galerie cu autoportret” // Moldova Socialistă. – 1969. – 26 oct.
157. **Cozmescu, A.** Sensibilitate vibrantă. Paul Mihnea la 50 de ani / A. Cozmescu // Tinerimea Moldovei. – 1971. – 21 iul.
158. **Cozmescu, A.** „Și chipul vasăzică mi-l revendic...” : [despre poetul Paul Mihnea] / A. Cozmescu // Maeștri și învățăcei. – Chișinău, 1979. – P. 76-78.
159. **Curuci, L. I.** Sonetul moldovenesc : (Studiu) : [despre sonetele lui Paul Mihnea] / L. I. Curuci // Sonetul moldovenesc. – Chișinău, 1973. – P. 45-52.
160. **Dolgan, Mihail.** Nevoia de „a face grădină toate celea” : [despre creația poetului P. Mihnea] / Mihail Dolgan // Literatura și Arta. – 1986. – 10 apr. – P. 5.
161. **Dolgan, Mihail.** Paul Mihnea sau nevoia de „a face grădină toate celea” / Mihail Dolgan // Poezia – adevăr artistic și angajare socială. – Chișinău, 1988. – P. 224-234.
162. **Dolgan, Mihail.** Un liric al emoțiilor intelectuale : Paul Mihnea / Mihail Dolgan // Literatura și Arta. – 1997. – 16 oct. – P. 4. ; Literatura română postbelică : Integrări, valorificări,

- reconsiderări : (Manual, studii) / Mihail Dolgan. – Chișinău, 1998. – P. 275-280.
163. **Filip, Iulian.** Poetul solitar din centru : [Paul Mihnea] / Iulian Filip // Literatura și Arta. – 2002. – 4 apr. – P. 3.
164. **Gherman, I.** Prezența poetului [Paul Mihnea] / I. Gherman // Tinerimea Moldovei. – 1957. – 30 oct.
165. **Lungu, Eugen.** Mitul Mihnea / Eugen Lungu // Orga codrului / Paul Mihnea. – Chișinău : Arc, 2016. – P. 5-12.
166. **Lupan, Ana.** Un cuvânt de rămas bun – evocări despre poetul Paul Mihnea / Ana Lupan // Literatura și Arta. – 1994. – 27 oct. – P. 4 ; Idem [Resursă electronică] // Andrei Lupan. – 2007. – 16 apr. – Disponibil: <http://www.andreilupan.com/loaditem.do?id=399500001>. – Accesat: 16.12.2022.
167. **Mihnea Paul** // Chișinău : Enciclopedie. – Chișinău, 1997. – P. 310.
168. **Mihnea Paul** // Literatura și arta Moldovei : Enciclopedie. – Chișinău, 1986. – Vol. 2. – P. 31-32.
169. **Mihnea Paul – poet, traducător** [Resursă electronică] // Andrei Lupan. – 2006. – 3 apr. – Disponibil: <http://www.andreilupan.com/loaditem.do?id=10000631>. – Accesat: 18.12.2022.
170. **Mihnea, Roza.** Ca și Tinca lui Ion Creangă : [interviu cu soția poetului Paul Mihnea] / Roza Mihnea // Capitala. – 2001. – 11 iul. – P. 5 ; Capitala = Столица. – 2001. – 21 июля. – С. 7.
171. **Mihnea, Roza.** „El a murit la 31 august 1994” : [interviu cu Roza Mihnea, soția poetului Paul Mihnea] / Roza Mihnea // Cei care au fost...: Dialoguri literare și memorialistice / Nicolae Roibu. – Chișinău, 1999. – P. 94-96 ; Flux. – 1998. – 4 sept. – P. 8.
172. **Palladi, Tudor.** Coroana de universalitate / Tudor Palladi // Cuptor : Supl. al ziarului „Tinerimea Moldovei”. – 1996. – 31 iul. – P. 5.
173. **Palladi, Tudor.** Remarcabil sonetist paneuropean : Paul Mihnea / Tudor Palladi // Moldova. – 2012. – Nr 3/4 – P. 56-57.
174. **Paul Mihnea** [Resursă electronică] // Wikipedia. – 2010. – 3 mai. – Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Paul_Mihnea. – Accesat: 13.06.2022.

175. **Paul Mihnea** // Calendar Național 1996. – Chișinău, 1995. – P. 117–119 ; Calendar Național 2001. – Chișinău, 2000. – P. 165–166 ; Calendar Național 2021. – Chișinău , 2020. – P. 309–311.
176. **Paul Mihnea** // Localitățile Republicii Moldova. – Chișinău, 2000. – Vol. 2. – P. 295.
177. **Paul Mihnea** [Resursă electronică] : Biografie. – Disponibil: <http://www.profeso.ru/scriitori-biografii/191-paul-mihnea-biografie>. – Accesat: 06.04.2021.
178. **Paul Mihnea** : [poet 1921-1994] : Necrolog // Glasul națiunii. – 1994. – Sept. (Nr 36) – P. 8 ; Literatura și Arta. – 1994. – 8 sept. – P. 5.
179. **Paul Mihnea** la 50 de ani // Moldova Socialistă. – 1971. – 22 iul. ; Cultura. – 1971. – 24 iul. – P. 11.
180. **Paul Mihnea** – poet de esență modernistă [Resursă electronică] // Transilvania la Chișinău. – 2010. – 7 mai. – Disponibil: <https://transilvanialachisinau.wordpress.com/2010/05/07/paul-mihnea-poet-de-esenta-modernista-2/> . – Accesat: 13.08.2020.
181. **Paul Mihnea** – 75 : [expoz. jubiliară la Centrul Naț. de Științe Literare și Muzeografie „M. Kogălniceanu”] // Moldova literară : Supl. al ziarului „Moldova Suverană”. – 1996. – 24 iul. – P. 1.
182. **Proca, Ion**. Eu am murit de viu în cei ce m-au uitat : [în memoriile Paul Mihnea] / Ion Proca // Glasul națiunii. – 2006. – 30 noiem. – P. 15.
183. **Roibu, Nicolae**. Mihnea Paul – un mare scriitor necunoscut : [la Biblioteca Publică „Transilvania” a avut loc Salonul de Lectură „Ceaiul de la ora patru”, cu genericul „Redescoperirea intelectualului rafinat al literaturii române basarabene – Paul Mihnea”] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2010. – 3 mai. – P. 8 ; Idem [Resursă electronică]. – Disponibil: <https://www.timpul.md/articol/paul-mihnea---un-mare-scriitor-necunoscut-10160.html>. – Accesat: 13.08.2020.
184. **Roibu, Nicolae**. S-au împlinit 100 de ani de la nașterea scriitorului Paul Mihnea [Resursă electronică] / Nicolae Roibu // Facebook. – 2021. 22 iul. – Disponibil: <https://www.facebook.com/nicolae.roibu/posts/3898725290256888>. – Accesat: 22.07.2021.

185. **Savostin, Nicolae.** „Am văzut eternitatea...” : [amintiri despre poet] // Curierul de seară. – 1995. – 30 mai. – P. 6 ; Idem. – Вечерний Кишинев. – 1995. – 30 мая. – С. 6.
186. **Sonetistul incurabil :** [interviu cu poetul Paul Mihnea] // Glasul națiunii. – 1991. – 25 iul. – P. 4.
187. **Șpac, Ion.** Paul Mihnea / Ion Șpac // Scriitorii Moldovei Sovietice : Indice bibliografic / Ion Șpac. – Chișinău, 1969. – P. 234-235.
188. **Șpitalnic, Sara.** Mihnea (Șilman Pinhas) Paul Boruhovici / Șpitalnic Sara // Evreii în literatura, arta și știința Moldovei : Îndreptar / Sara Șpitalnic. – Chișinău, 1995. – P. 59-60.
189. **Traianus.** N-am putut să nu scriu : [în memoria Paul Mihnea] / Traianus // Literatura și Arta. – 2000. – 13 iun. – P. 4.

În limba rusă
На русском языке

190. **Вечер творчества им. Паула Михни в Твери** [Resursă electronică] // ВКонтакте. – 2021. – 20 февр. – Disponibil: https://vk.com/paulmihnea21?w=wall-163761777_34. – Accesat: 29.12.2022.
191. **Дрейзлер, Михаил.** Перебирая наши даты – июль 2011 : [90 лет со дня рождения Паула Михни] / Михаил Дрейзлер // Еврейское местечко. – 2011. – № 24. – С. 11.
192. **Ковальджи, Кирилл Владимирович.** Исключение поэта / Кирилл Владимирович Ковальджи [Resursă electronică] // Lib.ru: журнал «Самиздат». – 2003. – 12 февр. – Disponibil: http://samlib.ru/k/kowalxdzhi_k_w/kovaldji7.shtml. – Accesat: 12.12.2022.
193. **Ковальджи, Кирилл.** Протяженность дорог : [о творчестве поэта Паула Михни] / Кирилл Ковальджи // Литературная газета. – 1967. – 29 марта.
194. **Михня, Борис.** Единственный выход – остаться поэтом : Слово о моем отце (Пауле Михне) / Борис Михня // Еврейское местечко. – 2012. – № 5. – С. 8-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Disponibil: https://vk.com/doc62559832_489930255?hash=4c48f1f1fea4ef428f&dl=773a7f1f63e7292282. – Accesat: 11.04.2019.
195. **Михня Паул Борухович** [Resursă electronică] // Фундаментальная электронная библиотека «Русская

- литература и фольклор». – 2002. – 1 июля. – Disponibil: <http://feb-web.ru/feb/kle/kle-abc/ke9/ke9-5372.htm>. – Accesat: 01.09.2022.
196. **Михня Паул Борухович (Пинхас Шильман)** [Resursă electronică] // Ebraika. – 2015. – 22 sept. – Disponibil: <http://ebraika.ru/?s=%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%BD%D1%8F>. – Accesat: 22.09.2015.
197. **Михня, Святослав.** «Деда клеймили, как Пастернака» [Resursă electronică] : [о Пауле Михне] / Святослав Михня // Комсомольская правда. – 2020. – 11 нояб. – Disponibil: https://www.tver.kp.ru/daily/2171206/4319244/?utm_campaign=internal&utm_medium=main_region&utm_source=quote_preview&utm_term=2. – Accesat: 15.10.2022.
198. **Огушевич, Александр.** «Неизвестное» известное имя : [о творчестве поэта Паула Михни] / Александр Огушевич // Moldova și lumea. – 2000. – Nr 7/8. – P. 15-16 ; Capitala = Столица. – 2000. – 22 июля. – С. 7.
199. **Огушевич, Александр.** Одна талантливая жизнь : [юбилейный вечер поэта к 75-летию со дня рождения] / Александр Огушевич // Независимая Молдова. – 1997. – 31 авг. – С. 5.
200. **Парамонова, Мария.** Тверской художник и молдавский поэт сделали совместный проект : (Александр Фролов и Паул Михня) [Resursă electronică] / Мария Парамонова // Караван Ярмарка. – 2019. – 9 апр. – Disponibil: https://www.karavantver.ru/gazeta-16704/?fbclid=IwAR2jVBajIN16uXhbO7noGSd_44vnrJvCсpук7Jx6C7bfzD84VK7rASw3_0. – Accesat: 19.04.2022
201. **Паул Михня** [Resursă electronică] // Википедия. – 2021. – 13 мая. – Disponibil: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%83%D0%BB_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%BD%D1%8F. – Accesat: 23.05.2022.
202. «Писатель, звучит твой юбилей». Стихи поэта П. Михни читает сын поэта Борис Михня [Resursă electronică] // ВКонтакте. – 2021. – 16 июля. – Disponibil: <https://vk.com/paulmihnea21>. – Accesat: 16.07.2021.
203. **Тешлер, Симона.** Поэт чистой воды – Паул Михня / Симона Тешлер // Возвращение к себе. – Chișinău, 2021. – Т. 1. – С. 148-156 ; Idem [Resursă electronică]. – Disponibil: <https://nashgolos>.

- [com/2021/07/22/article22721/?fbclid=IwAR0Fvn8daK4Yg9PvCDUvCQ5wSEwE0ZhNuu18m1iZehFebA5w7QtmdswKk](https://www.facebook.com/2021/07/22/article22721/?fbclid=IwAR0Fvn8daK4Yg9PvCDUvCQ5wSEwE0ZhNuu18m1iZehFebA5w7QtmdswKk). – Accesat: 22.07.2021 ; Idem [Resursă electronică] // Проза.ру. – 2007. – 31 дек. – Disponibil: <https://proza.ru/2007/12/31/151>. – Accesat: 31.12.2007.
- 204. Фролов, Кирилл.** Мой дед, молдавский поэт Паул Михня [Resursă electronică] / Кирилл Фролов // Facebook. – 2019. – 22 июля. – Disponibil: <https://www.facebook.com/1198056205/posts/10216993977220471/>. – Accesat: 25.07.2021.
- 205. Чобану, Ион К.** Воздух поэзии и музыки : [воспоминания о поэте Пауле Михне] / Ион К. Чобану // Литератор. – 1995. – Дек. (№ 1). – С. 6.
- 206. Шпитальник, Сара.** Паул Михня / Сара Шпитальник // Евреи Молдовы : Деятельность евреев в культуре, науке, экономике Молдовы в XX веке : Справочник / Сара Шпитальник. – Кишинев, 2000. – С. 48, 55-56, 61, 62.

INDEXURI AUXILIARE / ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЕ УКАЗАТЕЛИ

Index de nume Именной указатель

Bacinschi, Mihai 12	Nekrasov, Nikolai 134, 135, 136
Beethoven, L. (49, 66)	Neruda, Pablo 94
Butnaru, Leo 150	Ovidiu 137
Chagall, Marc (84)	Palladi, Tudor 180, 181
Cimpoi, Mihai 151, 152	Petőfi, Sandor 138
Ciobanu, Ion C. 153	Picasso, P. (46)
Ciocanu, Anatol 154	Proca, Ion 182
Ciocanu, Ion 155	Rilke, Rainer Maria 139, 140, 141, 142
Coroban, Vasile 2, 156	Roibu, Nicolae 171, 183, 184
Cozmescu, Alexandru 161, 162	Savostin, Nicolae 185
Curuci, L. I. 159	Sobol, M. 143
Dolgan, Mihail 160, 161, 162	Sonea L. 91
Eminescu, Mihai (26, 66, 101)	Strauss, Richard (101)
Filip, Iulian 163	Șcipaciov, Stepan 144
Gherman, I. 9, 10, 164	Șpac, Ion 187
Greco, M. 77	Șpitalnic, Sara 188
Kolos, Iakub 132	Traianus 189
Kovaldji, Kiril 133	Ukrainka, Lesea 145
Lenin, V. (78)	Valéry, Paul 146, 147
Lungu, Eugen 12, 165	Van Gogh, V. (37, 84)
Lupan, Ana 166	Vergiliu 148
Mihnea, Roza 170, 171	Verlaine, Paul 149
	***
Баух, Ефраим 103	Михня, Борис 108, 194, 202
Беренский, Л. 104	Михня, Святослав 197
Ботвинник, С. 108	Огушевич, Александр 198, 199
Бродский, А. 43, 112	Парамонова, Мария 200
Бурлак-Вълканов, П. 127	Перов, Г. 106, 116, 120
Дрейзлер, Михаил 191	Рудин, И. 117
Ковальджи, Кирилл 43, 124, 192,
193	Самойлов, Д. 110
Матвеева, Новелла 105, 107, 111,
121, 124	Семеновский, К. 114
Маяковский, Владимир 120	Тешлер, Симона 203
	Фауст 119
	Фролов, Александр 16, 200

Фролов, Кирилл 204
 Фрухтман, Л. 130
 Хусаин, М. 129
 Чернов, Ю. 43
 Чобану, Ион К. 205

Шагал, Марк 42
 Шпитальник, Сара 206
 Щеглов, Л. 107
 Яснов, М. 108, 119

Index cronologic
 Хронологический указатель

1940 13	1977 34, 36, 142
1948 78	1978 19, 29, 35, 52, 136
1951 1, 122	1979 147
1953 144	1980 5, 112
1956 132	1981 25, 33
1957 8, 134	1984 27, 41
1958 120	1985 17, 23, 140, 149
1959 53	1986 18, 26, 111, 141
1961 59, 135	1987 32
1962 66, 68, 72, 74, 88, 98, 101	1988 16, 127
1963 145	1991 30, 75, 89
1964 45, 47, 80, 83, 110	1992 3, 73
1965 62, 79, 87	1993 97
1966 11, 15, 63, 82, 86, 102, 105, 106	1994 48, 90
1967 49, 57, 60, 61, 62, 67, 71, 77, 85, 91, 93, 100, 104, 114, 117, 121, 124, 133	1995 125, 146
1968 4, 44, 103, 107, 131	1996 56, 64, 81
1969 70, 138	1998 113
1970 43, 65, 148	1999 109
1971 46, 51, 84, 96, 99, 118, 143	2000 40, 69, 92
1972 123, 126, 128, 129	2002 50, 55
1973 7, 28, 76, 116	2003 42
1974 38, 39, 94	2012 58
1975 14, 20, 24, 54, 108, 119, 139, 142	2014 36
1976 31, 115, 130	2015 21, 22
	2016 12, 37
	2019 95

Index de publicații periodice
 Указатель периодических изданий

Basarabia 73	Chișinău. Gazeta de seară 44, 71, 77,
Calea spre comunism 68, 98	85
Capitala 170, 198	

- Cultura 51, 54, 60, 61, 76, 138, 139, 177
 Cultura Moldovei 80
 Cuptor: Supl. al ziarului „Tinerimea Moldovei” 180
 Curierul de seară 185
 Femeia Moldovei 93
 Florile dalbe 55
 Flux 150, 171
 Glasul națiunii 48, 75, 92, 176, 182, 186
 Literatura și Arta 50, 64, 69, 81, 90, 97, 160, 162, 163, 166, 176, 189
 Moldova 58, 96, 100, 155, 181
 Moldova literară : Supl. al ziarului „Moldova Suverană” 153, 179
 Moldova Socialistă 46, 47, 63, 72, 74, 83, 87, 88, 91, 94, 143, 156, 177
 Moldova și lumea 198
 Nistru 6, 9, 45, 52, 53, 57, 62, 65, 67, 70, 84, 133, 145
 Octombrie 2, 132
 Orizontul 140
 Patria tânără 56, 146
 Scânteia leninistă 78
 Sud-Est cultural 95
 Timpul 183
 Tinerimea Moldovei 10, 49, 59, 66, 79, 82, 86, 99, 101, 102, 157, 164

- Вечерний Кишинев 77, 85, 91, 103, 114, 117, 185
 Днестр 120
 Дніпро 128
 Дружба народов 110
 Еврейское местечко 191, 194
 Кодры 43, 108, 111, 114, 115, 116, 118, 125
 Комсомольская правда (Вильнюс) 107
 Комъяунимо тиеса 131
 Литератор 109, 205
 Литература ир мянас 126
 Литературная газета 193
 Литературный Азербайджан 130
 Молодежь Молдавии 103
 Независимая Молдова 113, 199
 Новый мир 105
 Памир 119
 Правда Востока 123
 Рабочий путь (Смоленск) 104
 Советская Молдавия 106, 121, 122, 124
 Столица 170, 198
 Татарстан яшьләку (Молодежь Татарии) 129

Index de versuri / Указатель стихов

- Acasă sau ascensiune în abis 17
 Acoladă 24, 54
 Adevăr și adevăr 96
 Aidoma copac 80
 Ajun de înflorire 18
 „Ajutor!” 93
 Altfel 54
 Am început să mă grăbesc 60
 Anii se perindă 66
 Apa rupe podul... 93
 Apa trece, pietrele rămân 93
 Appassionata 44-47
 Arborii fântânilor 19, 48
 Arborii zborului de păsări 27
 Aspecte din Râșcanovca 45
 Ave Maria 40, 91

- Beatitudine 36
 Beethoven 49, 67
 Bilanț 45, 47
 Bucolică 37
 Bulb 51
 Ca un copil 50, 51
 Caruselul 52
 Casa nouă 53
 Căările copilăriei 83
 Către Sonea L. 91
 Cântec celest 54
 Cântul 55
 Ce dor a dat în mine cu toporul 56
 Ce schimbă peisajul 57
 Cezură 51
 Chagall 84
 Cifra 96
 Codru și zare 96
 Continuitate 93
 Contrapunct 20, 84
 Copacii-s duși în cerul plin de maci 21
 Coroana de sonete 58
 Coroană coroanelor 22
 Coșmar 84
 Cuba 59
 Cum numai deschid ochii dimineața
 66
 Cuvântul 60, 96
 Cuvântul și obiectul 23
 Dacă afirm 61
 De la nepărtinire la pasiune 67
 De la un cânt la altul 28
 De profundis 24, 28
 Destăinuire 62
 Dialectică 31
 Dilemă 45
 „Din muguri – frunză...” 63
 Din muguri – frunză, și din mugur
 floare 66
 Din nou veni în somn 28
 Din triptic simfonic 64
 Doar șase ani de zile
 Octombrie'mplinise 75
 Dor 25, 87
 Două vieți 82
 Dublă fascinație 46
 După furtună 82
 Elegie rebelă 29
 Eminescu 26, 67
 Eu știu a fi cu firea'n unison 24
 Există o tainică rudenie 66
 Fanfara în deal de vie 53
 Femeii 93
 Fir de boranjic 72
 Flux și reflux 79
 Fratele tatei 68, 101
 Frunză 96
 Ghinda 27, 69, 80
 Grabă 96
 Grădinar 70
 Identificare 84
 Inimă 27
 Instantaneu 29
 Invidie-neinvidie 84
 Ion 53
 Iubitei 71
 În brigada de cultivare a viermilor de
 mătăasă 72
 În fața unui arbore bătrân 27, 73, 74,
 75
 În inima raionului 53
 Întâia dragoste 28
 Într'un cuvânt 23, 76
 Înveșnicire 28
 Îs vii în mine... – „Katak” 67
 La audiția poemului simfonic „Moa-
 tea și transfigurația” de Richard
 Strauss, scris în anul morții lui
 Eminescu 101
 La codreni 88

- La o expoziție 77
 La răsăritul soarelui 87
 Lenin la Chișinău 78
 Liliac 45, 47
 Madona sextină din Mărcăuți 79
 Mamă și fecior 34
 „Mă paște moartea-n fiecare floare...”
 37
 Măsură 36
 Mâna, dacă o întind... 93
 Metamorfoză 28
 Mi-ajunge... 80
 Mică odisee păduratică 79
 Moara 81
 Mugurul 45
 N'a fost nimic 54
 Navigație 51
 Neguțătorul 101
 Nirvană 61
 Nistrul 80
 Nu ca struțul 82
 Nu mă întorc la poezia scrisă 83
 Numele 84
 O boare, deșteptată din adânc 80, 85
 O zi de primăvară-n toi de iarnă 79
 Octombrie 86
 Oglindă 29, 84
 Oglindă-neoghindă 84
 Om 84
 Om și codru 18, 45
 Orga codrului 30, 87
 Orgă 27
 Paralelism 61
 Paranteze 27, 51
 Pământ și cer 31
 Pământul meu 75
 Păsări și copaci 27
 Pe drumul de legende 88
 Pe marginea unui motiv shakespearian 89
 Perfectiunea însăși, de ce durezi o cli-
 pă 100
 Phoenix 61
 Piatra mă jelește că-s prea moale 100
 Picasso 46
 Plopul frânt 96
 Poem 28
 Poem postum 90
 Portret simfonic 28
 Prezență 84
 Primăvară'n toamnă 83
 Primăvăratică 18, 47
 Puteam să stau pe vremuri ore'n șir 91
 Ramificare 20
 Război 54
 Răzbunare 27
 Răzbunarea oglinzilor 32, 92
 Recviem 96
 Regăsire 93
 Rob 27, 51
 Roș pe alb 72
 Salcâmul 26, 33, 34
 Satul dintre culmi 53
 Scrisoare 93
 Scrutând triumful holdelor 24, 45
 Sens 51
 Soare mat 60
 Solie 45
 Soliloc polifonic 96
 Sonetul 101 al lui Pablo Neruda 94
 Surâs târziu 74
 Șablonul 72
 ...și chiar murind să te vestești... 95
 Și fiecă cuvânt e o albină 100
 Și firul de otavă 100
 Tacită orgă 54
 Tain 96
 Tardivă dedicație 29
 Te iubesc 54
 Terra incognita 54

Terține pentru Octombrie 35, 99	Van Gogh 37, 84
Tetraptic 36	Vârsta 99
Tot tu 54	Vecia-și uită veacurile toate 100
Totem 96	Versuri 38, 39
Trădat 75	Viață 84
Triptic simfonic 97	Vioara 28
Ție, după trei decenii 36	Vocea tatălui meu 101
Ție, muzică! 79	Volga, Volga 102
Țigăncușa 98, 101	Zac în cale alandala 100
Un cort de nuntă la Mărcăuți 53	Zbucium 28
Un gest 27	Zi de târg la Râbnița 47
Un mac celest albastru, e pământul 21	Zori de iarnă 18

Аппассионата 103, 126	Как ребенок 108
В звездном зеркале 41	Карусель 112
Весеннее 104	Кодры и сады 124
Возвращение 42	Колодец 41
Восхождение или кое-что об искус- стве поэзии 40	Луковица 108
Встреча с отцом 42	Мечь 118
Года идут 40	Миф 40
Громоотвод 118	Мой взгляд 41
Гръмоотвод 127	Молдаване 113
Дерево-недерево 108	На побережье возвести ворота... 115
«Деревья облетают перед нами...» 128	Наперсток 42, 114
Днестр 124	Незнакомые птицы 115
Дом 41	Несоответствие 40, 118
Другой Фауст 118	Нить 41
Дубовый орех 129	Обретение 116
Естественное бессмертие 42	Однажды 118
Желудь 40, 41, 105, 106, 107	Откровение 117
Жест 41, 108	Открытие 42
Жизнь 42	Отповедь 108
Забота 118	Очаг 40, 118
Зеркало-незеркало 108	Песня 40
Ива 109	Посох слепого 118
Итог 40, 110	Почва 118
Как дерево... 111	Предан 118
	Привилегия 127

Присутствие 108, 118
 Птиците и дърветата 127
 Птицы и деревья 41, 108, 119
 Раб 41
 Разговор с Маяковским 120
 «Сикстинская мадонна» из Марка-
 уц 40
 Склонилась голова 115
 Смысл 40
 «Снежило целую неделю...» 121

Сон ранней юности моей 108
 Стебель света 130
 Страна голосует 122
 Терцины Октябрю 43, 123, 124
 Четверостишья 125
 Чудеса 108
 Шагал 42
 Я понимаю дуб 41
 «Я только лишь открытые воро-
 та...» 107, 131

Lista resurselor electronice consultate /
 Список электронных источников

- <http://ebraika.ru> – blogul Bibliotecii evreiești „Ițic Mangher”, filială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”
- <http://www.andreilupan.com> – pagina web consacrată poetului, publicistului și omului de stat Andrei Lupan
- <https://blogosfera.md> – rețea care conține totalitatea blogurilor din Republica Moldova
- <https://ro.wikipedia.org> – Wikipedia, enciclopedie liberă online cu acces gratuit
- <https://transilvanialachisinau.wordpress.com> – blogul Bibliotecii „Transilvania”, filială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”
- <https://www.facebook.com> – rețea de socializare
- <https://www.timpul.md> – *Timpul*, cotidian național fondat de Constantin Tănase
- <http://feb-web.ru/feb/kle/kle-abc/ke9/ke9-5372.htm> – Фундаментальная электронная библио-
 тека: Русская литература и фольклор
- http://samlib.ru/k/kowalxdzhi_k_w/kovaldji7.shtml – сервер современной литературы «Самиздат» при библиотеке Максима Мошкова
- <https://proza.ru> – российский литературный портал, предоставляющий авторам возможность свободной публикации своих произведений
- <https://ru.wikipedia.org> – Википедия, свободная онлайн энциклопедия
- <https://vk.com> – универсальное средство для общения и поиска друзей и одноклассников
- <https://www.karavantver.ru> – «Караван Ярмарка», независимый общественно-политический еженедельник
- <https://www.tver.kp.ru> – «Комсомольская правда», российская ежедневная общественно-политическая газета

VERSURI ȘI PROZĂ DEDICATE LUI PAUL MIHNEA

Traian VASILCĂU

Dor de Paul Mihnea

Pomii din burg îți mai visează pașii
Și-nsingurarea din odaia ta
Te caută, dar nu te va afla
Sub stelele ce-și amintesc arcașii.

Poetul condamnat la nepăsare
Ai fost și ai rămas ascuns în astre.
Biblioteca poeziei noastre,
Paradoxal, tot mai puțin te are.

Străbuni ne știu pe nume, noi nu-i știm.
Prea grav, prea părăsit și prea ciudat,
Tace poetul ca un anonim
Și l-am numit: Marele-nsingurat.

Scriind în orice zi ca un nebun
Coroane de coroane de sonete,
De-acum cuvintele pe el mi-l spun
Și-au prins tristețile să mi-l repete.

Ce blînd mi-a dat trei ore de vecie
Și-apoi mi-a dăruit fără habar
Un interviu și o fotografie
Și un sonet, pierdute la ziar.

Un arbore cărunt de bunătate,
Un arbore-strămoș te amintesc,
Și-n ușa nepăsării noastre bate
Strigătul răniilor, nepămîntesc.

Ce fericit era când venea ploaia
La geamul său de umbră și pustiu
Și a tîrziu amirosea odaia
Și-n ea nu îndrăznisem să nu scriu:

„Distins traducător și cărturar,
Ce mult te uită lumea de acum
Și chiar cu ea vorbind sub felinar,
Trecut ești la capitolul: Postum”.

În tine-nsingurarea se răscoală
Și, soră dreaptă, îți aduce flori,
Dar nu mai ai puteri de-atîta boală
Și de uitare ai muri în zori.

Unii demult așteaptă să apară
În sumbra ta odaie la un sfat
Chiar moartea, surîzînd ca o fecioară,
Dar ție visul ei nu ți-a fost dat.

E noapte-n cer și-n noi e bună pace,
Dar nu-nțeleg de ce, fără sfîrșit,
Poetul nostru Paul Mihnea tace
Și-n ochii lui durerea a-nflorit?

Ram de neliniști pune în ulcioare
Și-și spune taine-n graiuri de asceți.
Acum, dacă ascuți, ca o splendoare
Ning cei mai triști și talentați poeți.

Iar Paul Mihnea, veșmîntat în ceață,
E plop-nalt, cu păsări albe scris,
Care-ntr-o zi a divorțat de viață
Și-acum trăiește-n propriul lui vis.

1990

Ce bucurie e-n inima mea,
 Orice tristețe pare de bonton,
 Când Paul Mihnea îmi apare-n ea
 Poet modern și fără telefon.

Scriu să nu-mbătrînesc de timpuriu,
 Rîd fără vreun temei, sunt zăpăceală
 Și-nchis în casă ca într-un sicriu,
 Plîng să nu-nnebunesc de plictiseală.

Iisus mi-i umbră de gutui ce cade
 Pe suflet ca o ploaie în amiezi,
 Ia seama, fii atent să nu te pierzi,
 Îi strig mereu, fugind pe bulevarde,

Îmi intră-n gînduri moartea pe la cină,
 Iar eu privesc de niște săptămîni
 Bisericile ce se țin de mîini
 Când traversează strada fără vină

Și-n mintea mea surîsul dă în clocot
 Și rîd și plîng și trupul meu li-i clopot.

2004

БОРИС МИХНЯ

Единственный выход – остаться поэтом

Мой отец, Паул Михня (Шильман Пинхас Борухович), родился 22 июля 1921 года в Бричанах (в то время являвшихся частью Румынии). Умер 31 августа 1994 года в Кишиневе.

Первая книга его стихов – *Preludiu* – вышла весной 1940 года в Черновцах, в издательстве «Nord», на средства соучеников по черновицкому лицей, по инициативе директора этого учебного заведения, отославшего тетрадку стихов моего папы на отзыв поэту, эссеисту и критику Мирче Стрэинулу (1910-1945). Его отзыв стал предисловием к первой книге отца.

Война застала Паула Михню в Кишиневе. С юности он болел туберкулезом и не подлежал воинскому призыву. Был в эвакуации в Оренбурге, где и познакомился с моей мамой – Розой Андреевной Мелентьевой, 1924 года рождения.

Родным языком отца был румынский. Он в совершенстве владел французским, немецким и русским языками. Изучал и знал латынь.

Переводил с языков оригинала. Впоследствии в его переводах на румынский вышли книги Некрасова, Вергилия, Овидия, Рильке, Валери, Верлена.

После Победы отец и мать приняли решение ехать в Кишинев. Мать окончила филологический факультет Кишиневского госуниверситета, много лет преподавала русский язык и литературу в столичных школах.

Я родился в мае 1946 года. В 1950 и в 1951 годах родились мои сестры Лара и Катя.

В 1947 году отец был принят в Союз писателей Молдавии.

Жили мы на улице Балановской 32, на девяти квадратных метрах вшестером – приехала моя бабушка по маме Мария Нефёдьевна Шмелёва. Мать отца, Хая Розенцвейг, погибла в 1942 году в оккупированной Одессе. Об отношении папы к еврейству можно судить по его стихотворению *Брат отца*:

Отец уверял, что я вылитый брат его,
которого петлюровцы зарезали, как барашка,
на глазах его собственной матери:
«Вылитый брат мой, бедняжка!»
«Такая же, – говорил он, – бородавка на носу».
Шелковой нитью стяни ее – и как не бывало...
Стянуть? Ни за что! Уж лучше я ее так донесу,
что бы там улица ни толковала...
И ведь не сразу прикончили его ножом,
как барашка кончают из жалости.
Сперва у него язык вырвали, а потом
отпустили: гуляй, пожалуйста...

Отпустили его, восемнадцатилетнего,
чтоб рычал, материнский подол грызя,
А уж там, на глазах у нее, у бедненькой,
выкололи мальчишечьи глаза.
После уши отрезали и нос с бородавкой.
Начисто. Целиком.
И оставили доживать на травке.
Обрубком. Пеньком.
Он промаялся, по словам отца, до вечера.
А мне еще вспоминается бабка,
с головою, трясущейся вечно,
и зубами, стучащими зябко.
От Петлюры и до Освенцима
тысячу раз убивали и резали его на кусочки.
Но моя бородавка, которой нос мой увенчан,
отрицает смерть его – и точка.

В 1957 году вышел сборник стихов отца *Лумина окилор мей*, а в 1958 году его исключили из Союза писателей. В газете *Молдова Социалистэ* была передовица, где клеймились – цитирую – «рenegаты Пастернак и Михня».

Отец вполне отдавал себе отчет в том, что это значило: в 1958 году оказаться нигде, имея две дырки в легких, без средств к существованию, с тремя детьми (мне, старшему, было тогда 12 лет). Но выход был. Единственный. Остаться поэтом.

Папа был подвержен легочным кровотечениям и часто попадал в туббольницу.

С 1958 года по 1964-й не было напечатано ни одной строчки отца. А писал он много. В те годы созданы и *Салкымул*, и *Бнтотмноаре*, и цикл сонетов о любви. Эти и другие стихи папы я потом часто слышал по радиостанции «Лучафэрул» в исполнении Иона Унгуряну. Знаю, что стихи отца исполнял и актер театра «Лучафэрул» Думитру Фусу.

В 1964 году отцу сообщили, что он восстановлен в Союзе писателей. Я помню, как это было: проходивший мимо нашего

дома человек окликнул отца: «Михня!» Отец подошел к окну. «Я тебя восстановил в Союзе». Это был Ион Чобану, ставший тогда новым председателем Союза писателей Молдавии.

Мне с отцом всегда было интересно. Он научил меня и кататься на коньках, и играть в футбол. Хочу рассказать о двух эпизодах моего детства, связанных с папой. В 1954 году мы получили две комнаты в коммунальной квартире в центре города, на улице Подольской 36. Я пошел в новую школу – по месту жительства: 17-ю железнодорожную. И в один день на радостях записался в школьную, городскую, районную и республиканскую библиотеки. Принес домой гору книг, в основном про шпионов. Отец просмотрел принесенную литературу, велел вернуть книги и попросил меня выписаться из всех библиотек: «Читать будешь дома. Книг хватит».

И еще такой эпизод. 1957 год. Я учился со второй смены. Папа с большим трудом достал два билета на футбол – кишиневский «Буревестник» играл тогда в числе двенадцати сильнейших команд Советского Союза. В Кишинев приехала команда московского «Динамо»: Яшин, Кесарев, Крижевский, Кузнецов, Царев, Урин, Рыжкин... «Перед уроками скажешь учительнице, что ты идешь со мной на футбол. Отпросись с двух последних уроков», – обрадовал меня папа. Учительница возразила. Я на перемене прибежал домой: «Меня не отпускают!» – «Иди в школу. Будь спокоен». И вот во время урока открывается дверь и в класс входит мой папа. «Вера Павловна! Сегодня в Кишинев приехал многократный чемпион Советского Союза – московское «Динамо», и мы с сыном идем на футбол». Взял меня за руку и... мы пошли на футбол. Ни до, ни после, отец в школах, где я учился, никогда не появлялся.

Я много получил, работая слесарем по ремонту тепловозов в локомотивном депо станции Кишинев. Много получил, играя за футбольную команду кишиневского «Локомотива». Много получил, окончив в Москве театральное училище имени Щукина, затем работая в разных театрах России (поставил

три спектакля и в Кишиневском русском театре имени Чехова – №13, *Слишком женатый таксист*, *Ужин по-французски*). Но жизнепонимание я получил прежде всего от своего папы.

В 1992 году вышла последняя прижизненная книга отца – *Coroană de coroane*. Паул Михня любил строгую, сложную форму. Он был воодушевлен однажды открывшейся ему теоретической возможностью создания новой формы – венка венков – и эту возможность реализовал. *Coroană de coroane* – это четырнадцать сонетных венков, объединенных 15-м. Такая книга существует только на одном языке – на румынском, на котором писал мой отец Паул Михня. Для папы самым ценным, самым долговременным, самым глубоким, единственно возможным была поэзия. Ей он и посвятил всю свою жизнь.

Судьбы его детей сложились по-разному. Катя умерла в 1972 году. Ее памяти посвящена книга отца *Хингер ши демиург*. Лара окончила Тверское художественное училище им. А. Г. Венецианова. Муж ее, Александр Фролов, оформлял книги Паула Михни в технике офорта. Погиб в 1997 году в возрасте сорока лет. У Лары и Саши двое детей. Старший, Кирилл, – кандидат филологических наук, работает в Москве. Лена окончила то же художественное училище, что и ее мать, и Академию славянской письменности и культуры (искусствоведческий факультет). У меня тоже двое детей. Младший, Михаил, играет в футбол, изучает французский язык. Старший, Святослав, окончил исторический факультет Тверского государственного университета, с 1994 года работает журналистом, автор нескольких книг по истории Тверского края и двух сборников стихов – *Невидимые дни* (2002) и *Отступление в небо* (2011). У меня двое внуков – Александр и София, и у Лары двое внуков – Андрей и Анастасия.

КИРИЛЛ ФРОЛОВ¹

Прогулка

Она всегда рано начинала свой день. Сказывалась многолетняя привычка приходить на работу в школу к первому уроку. А позже добавилась возрастная бессонница: теперь она даже зимой не просыпалась позже пяти утра. Так что этим утром она уже успела сделать много дел: прочитала газету, сходила по магазинам, приготовила завтрак себе и мужу, позавтракала и прочитала книгу. Потом муж проснулся, она помогла ему встать с постели, одеться и подала ему завтрак.

Одевать мужа постепенно стало еще одним ее ежеутренним занятием: у него была болезнь Паркинсона – сильно дрожали руки. А с недавнего времени она помогает ему вставать, потому что у него немеют ноги.

Иногда его мучила бессонница, и тогда по утрам руки его тряслись еще сильнее. Из-за этого ей приходилось еще и кормить его и брить электробритвой.

Но сегодня муж спал неплохо, и поэтому сейчас ел сам. Она посмотрела, как он медленно дрожащей рукой загребает ложкой манную кашу и направляет ее в рот, и пошла на кухню, потому что забыла поставить ему в стакан с чаем коктейльную трубочку.

Но вот муж ее позавтракал, она помыла посуду, надела очки в толстой черной оправе с дужками, соединенными сзади белой резинкой от трусов, и подошла к окну, чтобы посмотреть на градусник.

– Девять градусов! – громко проговорила она севшим после тридцати лет работы в школе голосом. Она всегда старалась говорить громко, потому что к старости оба они стали глуховаты.

– А ветер?

– Что? Не поняла.

¹ Внук Паула Михни.

- Ветер есть?
- Небольшой такой.
- Ну, тогда пойдем сейчас.

Она достала из шкафа мужнину кофту, которую сама вязала крючком, сняла с вешалки в коридоре его пальто, шарф и шапку. Потом принесла из коридора его ботинки и стала надевать их на его неподвижные ступни. Для этого ей всегда приходилось опускаться на колени, и в последнее время ей самой стало трудно с колен подниматься. Завязав шнурки, она встала и подала мужу обе руки. Он медленно поднял свои руки, она взяла его за кисти и потянула, чтобы помочь ему встать.

Когда муж ее встал и медленно приподнял руки, она привычными движениями засунула их в рукава кофты, вдела крупные пуговицы в удобные петли и взяла с дивана пальто.

Но вот они уже собраны, и она берет его под руку и, прилагая силу, тянет его к входной двери: первые шаги ему всегда даются трудно, «ноги как ватные», но потом он разойдется и будет уже неплохо идти. Главное, преодолеть шесть ступенек, отделяющих первый этаж от выхода.

Еще несколько лет назад они ходили в парк и гуляли там по аллеям, иногда присаживаясь на волнообразные скамейки, свободные от влюбленных парочек. Теперь такой долгий путь стал ему не под силу, к тому же по дороге к парку было много бордюров и ступенек, так что в последние годы они гуляли по окрестным дворам. Она разработала хороший маршрут: один круг занимал минут двадцать, после чего они садились на скамейку под кленами и десять-пятнадцать минут отдыхали. Дольше сидеть было нежелательно: его ноги снова немели, и тогда опять приходилось прилагать усилие, чтобы сдвинуть его с места.

Говорили они мало, потому что и так всё друг о друге знали, а лишний раз напрягать голосовые связки, повторяя одну и ту же фразу о погоде, не хотелось.

Вот и сегодня они прошли свой первый двадцатиминутный круг молча, после чего сели на привычную им лавочку. Посидев несколько минут в молчании, он оторвал от колена правую руку и, резко напрягши ее, чтобы максимально сдерживать дрожь, быстро протянул ее своей жене в приветственном жесте и коротко произнес:

– Роза.

– Зовите меня просто Поль, – привычно отозвалась она на эту давнюю шутку, изображающую их первое знакомство, и пожала его руку.

2019

FILE DE ALBUM СТРАНИЦЫ ИЗ АЛЬБОМА

Boruh Şilman, tatăl poetului
Борух Шильман, отец поэта

Tânărul Paul Mihnea
Молодой Паул Михня

Paul Mihnea cu soția Roza
Andreevna Melentieva, 1945
Паул Михня с супругой Розой
Андреевной Мелентьевой, 1945

1960

1980

1980

1987

Copiii – Boris Şilman și
Clarisa Mihnea, 1960

Дети – Борис Шильман и
Клариса Михня, 1960

Paul Mihnea cu fiica
Clarisa, 1969

Паул Михня с
дочерью Кларисой,
1969

Fiul poetului – Boris
Paulovici Șilman, 2016

Сын поэта – Борис
Паулович Шильман, 2016

Fiica poetului – Clarisa
Paulovna Mihnea. În cadrul
expoziției lucrărilor sale din
orașul Tver (Rusia), stând lân-
gă portretului tatălui ei tânăr
Дочь поэта – Клариса
Пауловна Михня. На
выставке своих картин в
Твери, рядом с портретом
молодого отца

Clarisa Mihnea împreună cu
soțul Alexandr Frolov

Клариса Михня с супругом
Александром Фроловым

Tablou de Clara Mihnea
Картина Клары Михни

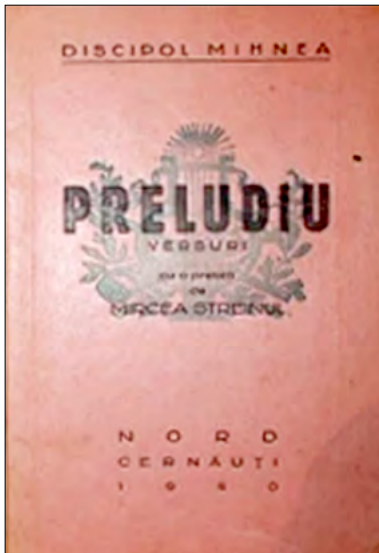
Nepoata lui Paul Mihnea – Elena Frolova-Borisova (1982-2021). În cadrul expoziției lucrărilor sale, împreună cu copiii – strănepoții lui Paul Mihnea

Внучка Паула Михни – Елена Фролова-Борисова (1982-2021). На выставке своих картин с детьми – правнуками Паула Михни

Nepotul lui Paul Mihnea – Kiril Frolov (dreapta) și strănepotul Andrei Frolov

Внук Паула Михни – Кирил Фролов (справа) и правнук Андрей Фролов.

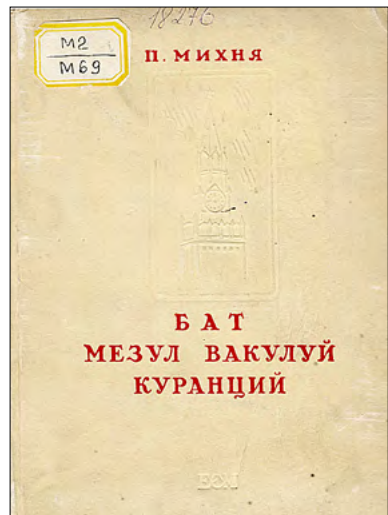

Preludiu.

Cernăuți: Editura Nord, 1940

Lumina ochilor mei. Chișinău: Școala Sovietică, 1957

Bat miezul veacului curanții.

Chișinău: Editura de Stat a
Moldovei, 1951

Orga codrului. Chişinău:
Cartea Moldovenească, 1966

Прелюдия. Москва:
Советский писатель, 1966

Galerie cu autoportret. Chişinău:
Cartea Moldovenească, 1968

Hinger și demiurg. Chișinău:
Cartea Moldovenească, 1973

Встреча с собой. Кишинев:
Картя молдовеняскэ, 1975
(Cartea moldovenească)

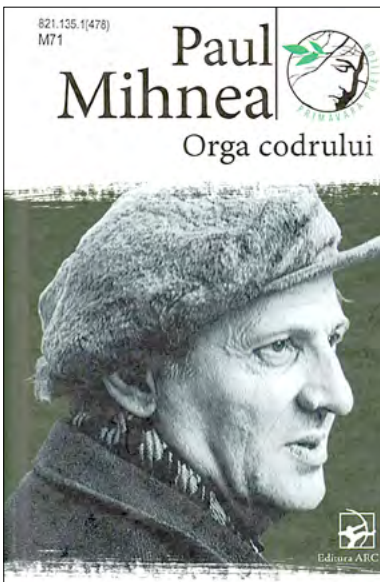
Grădinar. Chișinău:
Literatura artistică, 1980

Садовник, или Возмездие зеркал.
Chişinău: Literatura artistică, 1988

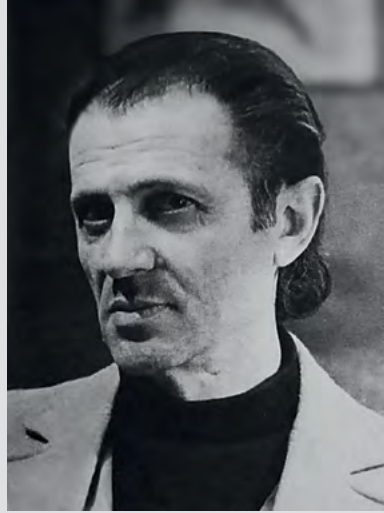

Coroană de coroane. Chişinău:
Hyperion, 1992

Orga codrului. Chişinău: Arc, 2016

BIBLIOGRAFIE

Având rolul de intermediar între cărți și cititori, această biobibliografie reprezintă o sursă de referință și o componentă semnificativă de valorificare a contribuției literare a poetului și traducătorului Paul Mihnea. Datorită dedicației bibliografilor de la Biblioteca „Ițic Mangher”, putem cunoaște cuprinzător opera scriitorului.

Dr. Mariana HARJEVSCHI